

Namų poetas

Londoniškė poeto Vlado Šlaito būtis ir buitis — aprašas ir pašnekesys jo viešnagės Amerikoje proga

R.E. MAZILIAUSKAS

Tai ne tik istoriška, bet ir gyvenimiška tikrovė: Britanija yra monarchija, turinti visiškai tikrą — ne pasakišką — karalienę, turinti princus ir princeses ir išsaugojusi visą eilę viduramžių papročių, tradicijų, ceremonijų ir ir butaforijos. Tiesa, "Karaliaus šuns" gerbėjus tenka šiek tiek apvilti, nes karalienės dvaro juokdario etato Buckinghamo rūmuose jau seniai nebėra, kas, gal būt, yra ir visiškai nuosekliai angliška: anglai juk rūpestingai puoselėja savąjį "humoro pojūtį", atseit, nė specialių juokdarybos postų jiems nereikia.

Ypatinga kultūrinių vertybių globa ir skatinimu britų monarchai niekuomet nepasidomėjo. Ypač nuo miestietiškas ir net miestioniškas vertybes įkūnijusių Viktorijos laikų britų karališčių rūmų nuotikos buvo, sakytume, filistininės — nuoširdžiai, abejingos visam tam, ką anglai paprastai vadina "arts", atseit, dailiesiems menams. Bene intymiausias karališkosios šeimos įsivėlimas į meniškumą reikalingas pastarojo šimtmečio bėgyje, tur būt, bus karalienės sesers santuoka su gabiu fotografu.

Britų monarchija vis dėlto iki mūsų dienų išsaugojo vieną jau grynai kultūrinį atributą: vadinamąjį poetą-laureatą, kitaip sakant, karališčių rūmų poetą. Šitas postas ir pafėigos grynai tradicinės. Apčiuopiamos naudos rūmų poetas nedaug tesulaukia. Netoli karalienės Londono rezidencijos esančiuose Šv. Jokūbo rūmuose poetui-laureatui visuomet yra rezervuotas nemokamas butas, ir tai maždaug viskas. Iš jo nedaug ir reikalaujama, o dar mažiau tikimasi. Karalienės gimtadienio ar kita kuria patriotiška proga jis sueiliuoja proginį eilėraščių, kurį "The Times" atspausdina, ir tuo jo pareigos išsisemia. Literatūros rabinai, kritikai ir filologijos profesoriai ir visą tą rūmų poeto tradiciją paprastai žiūri su nuolaidžia šypsena. Vienoje BBC televizijos programoje iš 8 apklaustų humanitarų studentų tik vienas žinojo, kas šiandieną yra tuo rūmų poetu...

***

Lietuvių Namų poeto Londonė niekas neskyrė, bet bendradarbiai ir kaimynai Vladą Šlaitą

Šiame numery

- Kad neliktų tik abstraktus sakiny.
- Namų poetas.
- Vlado Šlaito eilėraščiai.
- Mokslo ir kūrybos simpoziumo ekrane: dr. A. Damušis, prof. dr. A. Klimas ir dr. Stp. Matas.
- A. Stulginskio laiškas.
- Dėmės šviesioje Vaidganto kūryboje.
- Tautos, rašytojas ir veikalas.
- Mačernis ir Lapinskas simpoziumo svarstyklėse.
- Kultūros ir politika.
- Gyvenimo ir mirties.

ta kartais su šypsena pavadina "namų poetu". Toji šypsena be pašaipos, bet geraširdiška, gal ir kartais per dantį traukianti, bet visuomet draugiškai šilta.

Londoniškiai Lietuvių Namai yra įvairiopaš lietuviškosios Britanijos centras. Čia D. Britanijos Lietuvių sąjungos valdybos būstinė, čia įsikūrusi "Europos lietuvių" redakcija, čia veikia Nidos leidykla, o namų rūsyje tarška linotipai ir sukasi spausdintuvės mašinos, čia kiekvieną dieną 5 val. p.p. savo barą ir svetainę atidaro Lietuvių klubas, čia veikia ir 40 kambarių viešbutis. Pagaliau čia gyvena ir dirba V. Šlaitas.

O dėl toji jo pravardė visiškai jau nepasąsina pro šalį: jis iš tikrųjų yra iš Lietuvių Namų ir iš tikrųjų yra poetas.

O už Atlanto Naujajame Pasaulio gyvuojuojanti "Ateities" leidykla, gal būt, jau baigia spausdinti paskutinįjį Vlado Šlaito poezijos knygą "Aguonų gaisrą" o šiuos daugiau kaip 60 eilėraščių poetas juk ir sukūrė Lietuvių Namuose, savo kukliame beveik vienuoliškai asketiškame kambaryje. Jo kambarys iš tiesų beveik nuostabiai neištaigęs. Tėra būtiniausi baldai ir rakandai: visuomet beveik kareivškai drausmingai paklota lova, spinta, stalas, viena kėdė ir viena tebutė. Mažas stalielis prie lovos prislėgtas nedidelės knygų krūvelės. Stalas apdengtas spindinčiais baltu staltiese, ant jos visuomet švari peleninė, vienas kitas žurnalas, ar tuo metu skaitoma knyga, gal būt, paskutinis lietuviško laikraščio numeris. Tai maždaug ir viskas. Kambaryje nesimato nieko asmeniškio, jokių suvenirų, nuotraukų, miesčioniškų niekučių, papuošalų ar meno kūrinių. Ant sienos kabo tik takti kuklus kryžius.

Vienam paskutiniųjų eilėraščių (Nukelta į 2 psl.)

Vlado Šlaito nauji eilėraščiai

EILERAŠTIS UKMERGEI

Mano vaikystėje
tu man buvai pats gražiausias miestas pasaulyje.
Ir po keturiasdešimties metų
tu man esi patsai gražiausias miestas pasaulyje.
Tavo čiurolioniški
ir ilgesingi pavasario debesys plaukia per mano
užsienietiška širdį,
ir dažnai aš taip baisiai bėsiu tavęs ilgiosios,
mano tolimas mieste.

ANT TEMZĖS KRANTO

Kleopatros adata
mane apneša liūdesiu,
nes tai ne Nilo vanduo,
bet Temzės,
nes tai ne mano šventosios upės vanduo,
bet Temzės,
ir už tai mane apneša dideliu dideliu liūdesiu
Kleopatros graudus atminimas ant Temzės kranto.

PRO VYSNIŲ SODĄ

Kur aš bebūčiau,
kur aš bevaikščiočiau,
aš visuomet esu pakeliui į gražesnę gyvenimą.

bet ne per daug nusizėmėjusiam,
nes per didelis nusizėmėjimas
yra tolygus šuntuodegavimui.
Taipgi reikia būt nuosirdžiam,
bet ne per daug nuosirdžiam,
nes per didelis nuosirdumas
dažniausiai veda į falsyvumą ir dirbtinumą.
Reikia būti skaisčiam širdy. Daugiau nieko

nes aš būčiau paminėti dalykai ateina savaime.
Kur aš bebūčiau,
kur aš bevaikščiočiau,
aš visuomet esu pakeliui į gražesnę gyvenimą.
Kai dėl senatvės ir nuovargio,
tai apie tai geriausia visai negalvoti,
nes į gražesnę gyvenimą
nėra kelio, išskyrus pusiau surūdijusius vartus,
kurie veda pro vyšnių sodą ir kapinyną.

STEBUKLAI

Gimimas yra nemažesnis stebuklas už mirtį ir
prisikėlimą iš mirusiųjų.
Kadangi kūdikiai gimsta mūsų akivaizdoj,
kadangi kūdikiai mūsų akivaizdoj bręsta ir auga,
mes nebe mokam atskirti stebuklo nuo kasdienybės.
Dažnas pasikartojimas praranda įspūdžio jėgą.
Ar prisikels šitie kaulai?
Ar prisikels šitie kūdikiai,

kurie per septyniadesimt metų pasens ir suguls
į žemę?

Ar prisikels šitie kaulai?
Jeigu nebūtų vilties prisikelti iš mirusiųjų,
aš niekados nė iš tolo neužsiminčiau
apie kaulus ir mirtį.

KITAM PASAULY

Norėčiau būti paprastas eilėraštinis,
kurs dvelkia rožėmis ir vasaros dangum.
Arba kaip didelis raudonas saulės bėgnas
norėčiau groti vasaros dangų.

Ko dar norėčiau? Nežinau. Tik tai norėčiau,
labai norėčiau su tavim pabūt
ir pažūrėti, kaip kitam pasauly
atrodo melė vasaros dangų.

SVETIMSALIS

Tik tai reljefas keičias labai iš lėto.
Keičiasi taip, kad reikia šimtmečio
pastebėti mažiausiam pasikeitimui upės ar ežero,
arba slėnio.
Tai tik tai medžiai ir žmonės keičiasi greitai.
Keičias taip, kad po keturiasdešimties metų
sunku atpažinti vaikystėje matytą veidą.
Ir atminimų medeliai
po keturiasdešimties metų slūbuoja kaip tankūs
mūrai.

Antrą kartą nenorėčiau gyventi,
nes šimtai metų groėjus,
būčiau svetimsalio gimtojo miesto gatvėse.

Kertinė Parastė

KAD NELIKTŲ TIK ABSTRAKTUS SAKINYS

Lietuvių tautos istorijoje yra buvę daug tragiškų įvykių, vertusių tautos dalį pasitraukti ir užsienį, ieškant saugumo ir laisvės. Dangelis pasitraukė tuoj po Lietuvos trečiojo padalijimo. Teko bėgti ir užsienį ir po visų sukilimų, pradedant 1794 m. ir baigiant 1905 m. Iš nuotrupinių tų įvykių aprašymų mes galime vaizduotis, kiek daug tie pabėgėliai vargo, tačiau istorijoje apie juos teparasyta tik keletas žodžių, kurie, visa ką apibendrinus, maždaug skamba šitaip: "dangelis pabėgo į užsienį".

Pabėgėliai mūsų laikais

Sovietų Rusijai okupavus Lietuvą (1940—41 m.), apie 500 asmenų pabėgo į Vokietiją per, taip vadinamą, žaliąją sieną. Pagal Vokietijos ir Sovietų Rusijos sutartį, 1941 m. pradžioje Lietuvos vokiečiai galėjo repatrijuoti į Vokietiją. Tuo pasinaudojo ir nemažai lietuvių.

1941—1944 m. bolševikus pakeitę vokiečiai įvairiais būdais gabenė lietuvių į Vokietiją. Vienus gaudė į kariuomenę, kitus prievarta siuntė darbams. Apsčiai buvo ir tokių, kuriuos išgabenė į kacetus.

Vėl (1944 m.) bolševikams okupuojant Lietuvą, jau ištisą masę lietuvių pabėgo į Vokietiją, Austriją, Švediją ir kitur. Prievarta išvežtųjų ir pabėgusiųjų Vakarų Vokietijoje buvo priskaičiuota apie 65,000.

Po Vokietijos kapituliacijos, visa minėta pabėgėlių gausa buvo surinkta, apgyvendinta stovyklose ir aprūpinta bent būtiniausiomis gyvenimo sąlygomis. Juos ten globojo specialiai tam reikalui sudaryta organizacija — UNRRA, vėliau — IRO.

Rašytini atsiminimai

Pirmieji užsienyje atsidūrę jau tuoj švęs savo klajonių 30 metų sukaktį. 1944 m. egzodo banga irgi jau šimet sulaukė sidabrinio jubiliejaus. Per tą laiką vyresnieji pabėgėliai pasiekė jau senatvę. Jaunesnieji irgi pasidarė "pusamžiai." Gyvenimas švilpdamas lekia, daugelį nuveddamas į kapus.

Kas turėtų atsiminimus rašyti

Pabėgusiųjų tarpe buvo ministrai ir įstaigų sargai, mokytojai ir mokiniai, apskričių viršininkai ir eiliniai policininkai, ūkininkai ir bernai, ponios

NUO TO LAIKO

Nuo to laiko,
kai esu be namų,
viskas nemiela ir svetima mano širdžiai.
Ten mes sėdėjom pas Babiloną ir verkėm.
Kai gerai pasakytą.

Savo metu,
kai gyvenau savame krašte,
niekados nė iš tolo nepagalvojau,
kad šitie žodžiai buvo ir man parašyti.
Ten mes sėdėjom ant upės kranto ir verkėm,
mano tolimas krašte.

MANO TAUTA

Šiuo metu,
kai mano tauta yra suspaudimo pavojuose,
nedera niekam rašyti meilės eilėraščių.
Reikia akmens ir švino.
Arba eilėraščių,
kurie trenkia kaip švinas.
Reikia rašyti taip, kad kiekvienas eilėraštinis
būtų tolygus akmeniui, priešui daužyti —
tam amžinam mūsų priešiui, kurio didžiulės
voros žengia kovos rikiuotė Azijos stepėmis.
O, mano miela,
nereikia
nusiminimo ir ašarų.
Kraujas ir dūmai
tavo kartus atotėlis vandens vietoje.
Kiečiai ir arklio kanopos paglostymo vietoje.
Bet amžinai tu keliesi gyventi iš apniū,
tarsi žolė, kuri visada pavasarį auga.

Mokslo ir kūrybos simpoziumo ekrane (V)

Dr. Adolfas Damušis

JURGIS JANUSAITIS

I Mokslo ir kūrybos simpoziumą renkasi taipgi ir matematikai, fizikai ir chemikai. Jie posėdžiaus lapkričio mėn. 29 d. Midway House patalpose. Posėdžio metu matematikos sričiai vadovaus prof. dr. Arūnas Liulevičius, fizikos — prof. dr. Rimas Vaišnys ir chemijos — dr. Adolfas Damušis, kuris šių mokslo šakų posėdį ir organizuoja.

Dr. A. Damušis yra vyresniosios kartos atstovas. Gimęs 1908 m. Rusijoje ir išsimokslinęs nepriklausomoje Lietuvoje. Gimnaziją baigė 1928 m. Panevėžyje. 1934 m. Vytauto Didžiojo universitete, Kaune, baigia chemiją ir įgyja dipl. inž. chem. diplomą. Darbštus ir veržlus A. Damušis linksta į mokslinį pasaulį ir tęsia studijas, kol 1940 m. Vyt. Didžiojo universitete iš Silikatų chemijos, apgynęs disertaciją "Aluminio geležies deginio įtaka portlandcemento susitraukimui", gavo inžinerijos daktaro laipsnį. Tolimesnes studijas tęsė Berlin—Charlottenburg, Tech.Hochschule, Mineralogisches Institut in Frankfurt A.M. ir Wayne State University, Detroit, Michigan. Be to lankė visą eilę atskirų seminarų iš įvairių sričių, įvairiuose JAV universitetuose.

Dr. A. Damušio mokslinė ir visuomeninė veikla plačiai reiškėsi dar nepriklausomoje Lietuvoje. Jis buvo mokslo personalo narys Vyt. Didžiojo universitete, Technologijos fakulteto dekanu, Lietuvos žemės ūkio tirti komiteto nariu, Valstybinio statybos medžiagų skyriaus patarėjas — konsultantas, Jis domėjosi Lietuvos pramonės plėtimo sritimi, ją studijavo ir buvo paruošęs Skirsnemunės ir Akmenės cemento fabriko projektus ir dalyvavo mūrinės Lietuvos planavimo darbuose.

Visuomeninėje veikloje reiškėsi ateitininkuose ir vadovavo moksleivų ir studentų ateitininkų sąjungoms. Okupacijų metais jungėsi ir rezistencijai, sėdėjęs kalėjimuose už patriotinę, lietuviškąją veiklą ir vokiečių tardytas, kalinamas kaip VLIKIO narys, pagaliau laisvę išvydo, amerikiečiams išlaisvinus jį iš Bayreuto kalėjimo, Vokietijoje.

Atvykęs Ameriką, jis dirbo savo specialybėje, gilinosi ir technologijos mokslus ir atliko eilę mokslinių tyrimų bei užpatentoavo daugiau kaip 20 savo išradimų JAV, Kanadoje, Anglijoje ir

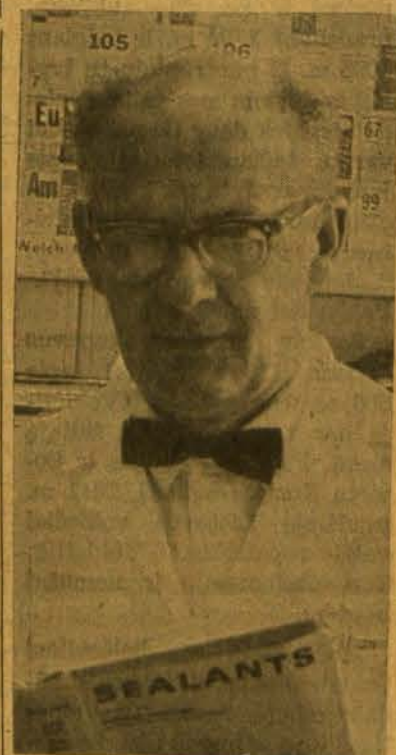
Prancūzijoje. Yra paskelbęs stambių studijinių darbų mokslinėje literatūroje.

Dr. A. Damušį matome judrų ir energingą lietuviškoje veikloje. Ateitininkų federacijoje — vyr. vadas ir Tarybos pirmininkas, Liet. Fronto Bičiuliuose — vyr. Tarybos pirmininkas, ji randa me Amer. Liet. Katal. federacijoje, Liet. inž. arch. sąjungoje, Lietuvių Bendruomenėje ir kitur, kur tik šaukia lietuviškas reikalias. Jis vienas iš "Dainavos" stovyklos įsigijimo iniciatorių ir jos kūrėjų bei statytojų.

Gi grįžtant į 1941 metus, dr. A. Damušį sutinkame kaip vieną iš sukilimo prieš okupantus rusus organizatorių ir vykdytojų.

Be gimtosios lietuvių kalbos, jis dar kalba anglų, rusų, vokiečių ir lenkų kalbomis.

Dr. A. Damušis nuoširdžiai sutiko ir šio mokslininkų suvažiavimo mintį ir teigia: "Amerikos L.B. Centro valdyba Mokslo

Dr. Adolfas Damušis

ir kūrybos simpoziumu atveria naujus, didelės svarbos plotus. Tai yra pastanga mūsų laisvės kovas labiau įprasminėti ir sudaryti jai tvirtesnę pagrindą. Kiekvieno lietuvių mokslinio, kūrybinio laimėjimo tenka džiaugtis, tai vis vertingi indėliai į lietuvių tautos kultūros lobyną."

Tokiomis mintimis šis plataus masto visuomenininkas ir mokslo vyras pasitinka ir artėjantį Mokslo ir kūrybos simpoziumą.

Prof. dr. Antanas Klimas

Su didele viltimi lietuvių visuomenė žvelgia į artėjantį Mokslo ir kūrybos simpoziumą, įvykstantį Padėkos dienos savaitgalį Chicagoje. Šio suvažiavimo programa plati, įvairi, apimanti įvairias mokslo sritis. Suvažiavimu gyvai domisi ir patys mokslininkai, jie aktyviai simpoziume dalyvauja, skaitydami iš savo sričių paskaitas ar dalyvaudami diskusijose. Šis suvažiavimas, reikia manyti, nebus bekaris, bet priešingai labai gyvatingas ir ateities labai vertingas.

Lapkričio mėn. 28 d. Jaunimo centre iš ryto įvyksta viešas mokslininkų posėdis — Lietuvių kalbotyros simpoziumas, kuriam vadovaus prof. dr. Antanas Klimas, gi šio klausimo nagrinėjime dalyvauja prof. dr. Antanas Salys ir prof. dr. William Schmalstieg.

Šio simpoziumo vadovas prof. dr. Antanas Klimas lietuvių plačiai visuomenei jau gerai pažįstamas iš jo veiklos Lietuvių Bendruomenėje, lietuviškoje spaudoje ir iš jo mokslinių darbų.

Prof. dr. A. Klimas gimė 1924 m. gražioje Dzūkijoje, Prienų "Žiburio" gimnaziją baigė 1941 m. Studijavo Vytauto Didžiojo (oficialiai tada vadin. Kauno) u-

niversitete 1941-1943 m. Karo audra jį išblovė iš gimtosios žemės į tremtį ir čia, Vokietijoje, Pabaltijo universitete 1946-47 metais Klimas tęsia studijas. Pagaliau 1948 m. atklyo Ameriką ir studijas tęsia Pensilvanijos universitete, kur 1950 gauna magistro laipsnį iš germanistikos, o 1956 metais studijas apvinkuoja doktoratu, diplomini darbu apgindamas summa cum laude germanistikos ir kalbotyros.

Nuo 1950 m. iki 1957 m. prof. dr. A. Klimas dirbo, kaip vokiečių kalbos instruktorius, Pensilvanijos univ., o nuo 1957 m. dėsto kalbotyrą Rochester N.Y. universitete, kaip to universiteto profesorius.

Priklauso kelioms profesinėms kalbininkų organizacijoms, yra Lituanistikos instituto bei Lietuvių katalikų mokslo akademijos narys.

Prof. dr. A. Klimas puikus kalbėtojas, yra skaitęs daugiau kaip 100 paskaitų įvairiose vietose, įvairioms auditorijoms bei įvairiomis temomis. Yra dalyvavęs Belgijoje, Amerikoje, Vokietijoje ir Rumunijoje moksliniuose suvažiavimuose. Parašęs per 20 mokslinių straipsnių įvairiuose žurnaluose, daug knygų recenzi-

Jonas Kuzmickis - Gailius, Anglijos lietuvių rašytojas, dalyvauja kartu su poetu Vladu Slaitu lapkričio 9d. (sekmadienį) 2:30 v. popiet Anglijos Lietuvių klubo rengiamoje Anglijos lietuvių rašytojų kūrybos literatūrinėje popietėje. Rašytojas lig šiol yra išleides patrauklaus skaitymo prozos knygas: Susitikimas, Kartuvės, Kaip jis ją nužudė, Gundymai ir kit.

Namuų poetas

(Atkelta iš 1 psl.)

Čių Vladas Slaitas apie save taip kalba:

Esu vienas
tačiau nesu vienišas.
Esu jokiam geresniam darbiui netinkamas,
tačiau nesijaučiu niekam nereikalingas...

Ar jis iš tikrųjų jokiam "geresniam darbiui" nėra tinkamas, tegalėtų rimčiau spėti jo bendradarbiai ir gal viršininkai (rašantysis drįsta tuo suabejoti), bet aplamai su šiomis dienoraštinėmis eilutėmis, matyt, sutiks dauguma jo bendradarbių ir kiti Lietuvių Namų inamiai — jojo kaimynai. Vladas Slaitas iš tikrųjų yra vienas, ir niekas, tur būt, nejaučia, kad jis būtų "niekam nereikalingas".

Sunku būtų įsivaizduoti mažiau kariškos asmenybės, kaip Vlodo Slaito, tačiau jo žingsnių

aidas visuomet yra kariškai ritmingas. Gal jis niekada nenešioja minkštapadžių batų, gal užkulnius net pakauto metalinėmis pasagėlėmis, bet Lietuvių Namų laiptais ir koridoriais ritmingai aidinčius Slaito žingsnius iš tolo išgirsti. Pasigirsta jo žingsnių kaukšėjimas, priartėja ir... paprastai vėl nutolsta. Įeina karštais ir televizijos kambarį, kur į žydrąjį ekraną spokso kelios poros jo kaimynų akių, pastovi gal minutę ir išeina. Ritmingai pražingsniuoja pro klubo svetainę, baro pusėn nė neįvilgtėdamas.

Taip, jis vienas, bet toli gražu nėra nedraugiškas. Susitikęs visuomet šiltai pasveikins, o pamatęs ilgesnį laiką neregėtą pažįstamą, sustos, prieis, priremis savo draugiškomis, nuoširdžiomis akimis ir būtinai išsilyš čia pat prie lietuviško baro išgeria vieną kitą stiklėlį. Jo primygtinio vaišingumo atsisakyti be-

tėme "Aiduose", "Lituanus", "Ateitininkų", "Drauge", "Dabartininkų", "Dirvoje", "Iš Lietuvos", "Tėviškos Žiburiuose", "Britanijos Lietuvoje" ir "Gimtojoje Kalboje". Yra redagavęs keletą "Lituanus" žurnalo numerių.

Prof. dr. A. Klimas priklauso frontininkams, ateitininkams, bet pirmoje eilėje jis yra LB aktyvus narys ir LB yra nemaža laiko pašventęs, dirbdamas JAV LB Taryboje, LB Garbės Teisme, o taip pat LFB Vyr. Taryboje. Jis talkininkauja Rochesterio lietuvių radijo valandėleje ir LB šeštad. Lituanistinėje mokykloje bei dirba prie Aiškinamojo liet. kalb. žodynėlio lituanistinėms mokykloms. Prof. dr. A. Klimas matome besidarbaujantį Rochesterio BALFO ir ALTO skyrių valdybose.

Ši darbštų vyrą labiausiai yra džiuginę jo drauge su Leonardu Dambriūnu ir William R. Schmalstieg parašyta knyga "Introduction to Modern Lithuanian", jos rašymas, planavimas ir po knygos išleidimo gyva reakcija: daugybė laišku iš viso pasaulio. Ši knyga dabar yra vartojama keliolikoje JAV, Europos ir Azijos universitetų, kaip pagrindinis lietuvių kalbos vadovėlis.

Be to, jo įdomiausias gyvenimo įvykiais laikytina — apskritai mokslinių darbų ruošimas. Prof. dr. A. Klimas, gyvendamas Mokslo ir kūrybos simpoziumo mintimi teigia: "Kuo daugiau dalyvių... Kuo daugiau jaunų dalyvių... Rimtų paskaitų, kurios būtų išspausdintos... Reikia konkrečios lietuvių mokslininkų organizacijos ir pagaliau būtina yra planuoti: kuo mes galime pavergti Lietuvai padėti?"

I šias aktualias prof. dr. A. Klimas mintis atsakys ir pirmasis mokslininkų suvažiavimas.

(Nukelta į 6 psl.)

Prof. dr. Antanas Klimas

omenyje, kad Britanijoje lituanistinio švietimo realioji padėtis laikytina maždaug apgailėtina, toks klubo "platus mostas" yra itin sveikintinas, įžvalgas ir labai reikalingas.

Be to, Chicago Anglijos lietuvių klubas lapkričio mėn. 9 d. rengia ir literatūros vakarą, kurio programai atlikti "išsirašo" du Anglijoje gyvenančius lietuvių rašytojus. Toks literatūrinis "išsirašymas" iš tiesų juk pareikalaus nemažų lėšų, keturženkliais skaičiais išreiškiamų, kurie liudija, kad Klubas savo veiklos tikrai neapriboja vien tik skambiais šūkiu. Klubas kviečiami Chicago vyksta du Anglijos lietuvių literatai: kun. J. Kuzmic-

kis (Jonas Gailius) ir poetas Vladas Slaitas, į Chicago iškrisiantis lapkričio 8 d.

* * *

Vladas Slaitas gimė 1920 m. rugsėjo 2 d. Rusijoje, tačiau savo gimtuoju miestu jis laiko Ukmergę, kuri jo prisiminimuose neatskiriamai susijusi su vaikyste, kur jis baigė gimnaziją, kur jis, taip sakant, į vyrus išėjo. Eiliuodamas apie savo gimtojo miesto dangų, poetas Vladas Slaitas rašo.

ukmergiškis dangus
buvo tūkstanti kartų platesnis
už mano gyvenimą.
(Nukelta į 4 psl.)

Ofiso tel. HE 4-5758

DR. M. BUDRYS
ALERGIJA

2751 West 51st Street

Valandos: antradienis, penktadienis 2-4 v. šeštadienis 10-12 v. Ligonis priimami pagal susitarimą.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street

Tel. — GR 6-2400

Val. pagal susitarimą. Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktadi. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE

SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS

Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISEN-EISINAS
Akusherja ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija

6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namu rez. PRProspect 8-0081

DR. JANINA JAKSEVICIUS
J O K S A
VAIKŲ LIGOS

2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penktadi. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 9 v. v. šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJA IR CHIRURGS

Bendra praktika

2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v. šeštadi. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7778

DR. A. JENKINS
GYDYTOJA IR CHIRURGS

3844 W. 63rd Street

Val. kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJA IR CHIRURGS

1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJA IR CHIRURGS

(Lietuvių gydytojas)

3925 West 59th Street
Val. pirmad. antradi. ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12 - 4 val. p. p. 6 - 8 val. vak. šeštadi. 12 - 2 val. d. p. trečiadi. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIULIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGS

4938 W. 15th St., Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. šeštadienis 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE

KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE

7156 South Western Avenue
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penktadi. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. 5 nuo 6 - 8 val. vakare. Trečiadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. šeštadi. 11 val. ryto iki 8 val. p. p.

Ofiso telefon. RE 7-1166

Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA MOTERŲ LIGOS

2817 West 71st Street

Telef. HElock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)

Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4733

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGS

2858 West 63rd Street

Valandos: pirmadi., ketv., 6-8 val. antradi. ir penktadi. 1-4 val. Valandos pagal susitarimą

Platinkite "Draugą".

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGS

Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street

(71-08 ir Campbell Ave. Kampas

Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. šeštadi. 9 v. r. — 2 v. popiet

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS

Kalba lietuviškai

NAUJOJ VIETOJ

2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".

Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais uždaryta.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGS

SPEC. VIDAUS LIGOS

Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7693

5159 So. Damen Avenue

Valandos tik pagal susitarimą

Trečiadieniais uždaryta.

Tel. — 423-2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS

9760 So. Kedzie Avenue

Val. pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. 8 v. r. iki 9 v. r. Trečiadi. ir šeštadi. 8 v. r. iki 9 v. r. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS

2745 West 69th Street

(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidencijos)

Prilima ligonius tiksliai susitarus —

(By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostatos Chirurgija

Ofisas 2454 W. 71st Street

Val. antradi. nuo 2-5 popiet

ketvirtadi. nuo 6-8 vakarą

Ofiso telefon. 776-2880

Rezid. telefon. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA

PRITAIKO AKINIUS

15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.

Kabineto tel. 687-2020

Namų tel. 839-1071

Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJA IR CHIRURGS

Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofiso tel. REliance 5-4410

Rez. GRovehill 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 13 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJA IR CHIRURGS

Bendra praktika ir chirurgija

Ofisas 2750 W. 71st Street

Telefonas — 925-8294

Valandos: 2-8 v. v. penktadi. 10-12 v. r. 2-8 v. vak. šeštadi. 1-4 v. vakarą. Sekmad. ir trečiadi. uždaryta

Rezid. tel. WA 5-8099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGS

BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS

Ofisas ir rez. 2632 W. 59th St.

Tel. PHospect 8-1233

Ofiso val.: pirm., antr., treči. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštadi. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6193

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGS

2454 West 71st Street

Prilima ligonius tik susitarus

Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Tel. PHospect 6-9400

DR. ONA VASKEVICIUS
(VASKAS)

GYDYTOJA IR CHIRURGE

6648 So. Albany Avenue

Val. pirm., antradi., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadi. 2-4 popiet

ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJA IR CHIRURGS

3107 West 71st Street

Val. 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treči. ir šeštadi. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4550

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJA IR CHIRURGS

6449 So. Pulaski Road

Val. pirmadi., antradi., penktadi. 1-4 v. r. ketvirt. 6-8 v. vakarą

šeštadienis 11-1 val. popiet

A. STULGINSKIO LAIŠKAI iš Sibiro ir iš okupuotos Lietuvos

JUOZAS PRUNSKIS

(Tėsinys iš praėjusio
šeštadienio)

Žmonos mirtis

Šitokiose sunkiose sąlygose 1962.VII.16 įvykusi žmonos (Onos Matulaitytės) mirtis (turint 68 m. amžiaus) Stulginskiui buvo didelis smūgis. 1969.VIII.8 jis rašė: "Aš visgi neatlaikiau. Teko suklypti, bet nepasiduodu, kovojau su negalavimais. Jau antra savaitė guliu klinikinėje ligoninėje. Širdies perplakimai, atrodo, jau sustojo... Man neaišku, kaip dabar, likus vienam, teks gyventi. Jokių giminių, kur būtų prisiglausti, neturiu. Artimų draugų, kurių tarpe tam tikrą laiką galėčiau praleisti, taip pat nebeliko. Vienintelė išeitis būtų vykti pas krikšto sūnus, bet čia sunkiai įveikiamas kelias. Dabar pirmoje eilėje man rūpi, kaip išdalinti a. a. senelės (žmonos) buvusiąją mantą. Iš josios giminės niekas pas mus nesilanko. Kai ką ji pati jau yra davus, kai ką mudu susitarę esame. Toliau rūpi sutvarkyti kapas, paminklas pastatyti... Mano padėtyje būtų naudinga pakeisti butą, bet tai neįmanoma, nes butą gauti labai retai pasitaikanti laimė. Bendrai — daug įdomiau kurtis, negu pradėti likviduoti. Mano laiškaiti Ramūnei taip ir lieka neparasyti, dabar negaliu susikaupti, bet vėliau būtinai jai pasistengsiu parašyti... Laukiu iš Tėvės laiško. Tai vienintelė mano paguoda..."

Ka jis pergyveno Sibire

1963.III.6 atsargiai pranešė apie savo pergyvenimus Sibire, rašydamas neva apie velionės Onos (savo žmonos) vyrą: "1941 m. jis buvo išvežtas Sibiran, tenai jis buvo laikomas įvairiose stovyklose, dirbo įvairius darbus, daugiausiai prie inspektų ir šiltnamių. 1952 m. vasario mėn. Ypatingasis Pasitarimas Maskvoje paskyrė jam 25 m. kalėjimo, įskaitant praleistą laiką stovykloje. Stalinui mirus, vyriausias prokuroras 1954 m. padavė protestą prieš Ypatingojo Pasitarimo nutarimą. Aukščiausiojo Teismo kariškioji kolegija, protestą apsisvarsčiusi, nutarė jį paleisti iš kalėjimo. Tuomet jis nuvyko pas žmoną į Kortkerosą (?), Komių, ir čia dirbo apie pusę metų miškų pramonės įmonės komendantu. Vėliau, 1955 m. pradžioje, persikėlė į Pezmagą, taip

pat Kortkeraso rajone, ir dirbo Pezmago tarybinio ūkio agronomu iki 1956 m. gruodžio mėn., kuomet jis grįžo į Lietuvą... Be to, nežinau, ar tu žinai, kad jo tėvukas, kol dar buvo jaunas, vadinosi Valiūška. Jis priėmė svetimą pavardę, nes, turėdamas šią pavardę, sulig anų laikų tvarka, galėjo jį dasimušti į bajorus, o bajorai anuomet turėjo visokių privilegijų. Bet kadangi jis visą laiką buvo neturtingas, tai ir nedarė žygių bajorystei gauti, o priimtoji pavardė taip ir pasiliko po šiai dienai... Tarp kitko, O (Ona) savo laiką buvo atleista iš vaikų darželio virėjos ir telefonistės pareigų, kadangi ji buvo tokia žmona. Kaip paprastai, būna tai pavydas ir skundai."

Vėlinėse Kaune

1963.XI.3 pasakoja, kaip jis Vėlinėse aplankė žmonos kapą ir žvakutę uždegė. "Visos Paneemunės kapinės atrodė baltos nuo chrizantemų, o sutemus — visos ugnį nuo degančių žvakutė bei lempučių. Žmonių minios... Tuo tarpu mano sveikata netaip jau bloga, pūslė pakol kas tvarkoje ir kojos beveik nebepatinsta... Ant senelės (žmonos) kapo pasodinau trečią tujuke... Trys tujukės ir beržas kampuose neblogai atrodo".

Galvės žinių apie Kennedy nužudymą, 1963. XI. 27 rašė, kad "dėl tragiškų įvykių mūsų šalyje mes visi ir visi lietuviai labai atjaučiam ir pergyvenam...", pasakoja, kaip "visi skuba prie radijo aparatų ir kaip bažnyčioje daugiau žmonių negu paprastai. Visi atrodo susikaupe, kaip ir nusiminę". Prisimena savo likimą ir prataria: "Dabar aš likau visai vienišas... Turiu vieną, kitą tretį pažįstamą, norėjęs juos aplankyti. Patogiausia vakaras, bet vakarais reikia radijo pasiklausyti... Labai mėgstu laikraščius, ypač lenkiškus" (tie kiek laisvesni).

Stulginskis rūpinosi kuo nors pradžiuginti savo dukters šeimą. 1963.XII.6 rašo išsiuntęs 12 patefono plokštelių, gintarinius karoliukus ir k. Labai apgailestauja, kad dingio jam siunčiama Steinbecko knyga. "Nebeiškesiu, reikės mėginti skųstis. Kaip galima kludyti gauti tokio įvykiaus rašytojo grožinių veikalų?"

Mintys apie mirtį

Metams slenkant, Stulginskį dažniau lankė mintis apie mirtį. 1964.IV.30 rašė: "Išpultų man vienoje vietoje su senele (žmona) paslaidoti ir paminklo vieno abiem užtektų. A. a. senelė vis manęs klausdavo, kur aš manau laidosi. Aš lyg tyčia sakydavau — Kalininuose. Ji nutildavo. Kalininuose praleidau savo jaunas dienas. Ten palaidota mano mama, yra šeimos kapas, paminklas mamai pastatytas, o kas riša mane su Kaunu?.. Taigi, po ilgų ir sunkių svarstymų priėjau prie šitokio sprendimo. Aš suprantu, kad mudviejų kapo nebūs kam prižiūrėti. Kaune giminių kaip ir nėra... Kalininuose yra giminių, bet kad jie rankas pridėtų, nėra ko tikėtis, bet jei užkampyje ir bus apleistas kapas, tai i akis nesimes, negu prie didelio miesto."

Sėslus

Senatvėje Stulginskis pasidarė dar labiau sėslus. 1964.VII.10 rašė: "Tu man patari pavažiuoti kur nors paviešėti. Žinai, kad aš neturiu jokio noro kur trankytis, man geriausia pas save ir man visai nenuobodu, nes visuomet kuo nors užimtas ir to laiko man kaip ir trūksta. Tiesa, nieko didelio nedirbu, bet absorbuoju visokių mažesnių, kasdienių reikalų, gal ir dėl to, kad man pačiam reikia visu kuo apsirūpinti. Norėčiau nuvykti į Trakus pasižiūrėti. Ten yra kai kas pilies atstatyta. Aš ten gyvenęs kai kurį laiką prieš 50 metų... Pagaliau nelabai yra kur važiuoti. Palanga prikimšta, primar-

Ona ir Aleksandras Stulginskiai 1960 metais

mėjo iš visos Rusijos begalės. Į Žemaitiją pas gimines, ten visi apsikrovę diena naktį nebaigiamais darbais. Nuvykęs būsiu nereikalingas svečias, jiems trukdysiu. Mano gyvenimoji vieta labai patogi. Aplinkui maži namukščiukai, sodeliai, taip kaip ir kurorte. O pagaliau aš šiemet sugaišęs: pastačiau paminklą, ryšium su tuo kape reikalinga buvo viską iš pagrindų pertaisyti".

Religinė paguoda

Paguodos rasdavo religiniuose įvykiuose. 1964.VII.21 pasakoja: "Liepos 16 d. šventėme a. a. senelės motines. Klebonėlis atlaikė labai gražias pamaldas, pasiskaijo pašventimo paminklą. Pamaldose nedaug kas tebuvo, dėl to dabar vasarą, visi išvažinėjo. Buvo atėjęs mano senas pažįstamas su žmona, kuris to paminklo projektą nubraižė, nes man nesiseka braižyti. Paskiau pavakaroj buvau pasikvietęs arbatos draugą, kurs paminklą braižė, inžinierius, kuris pagražinimus paminklui kompanavo ir klebonėlį. Šeiminkauti teko man pačiam, bet nedidelis šeiminkavimas tebuvo. Jie taip idomiau įsikalbėjo, mat, visi idomūs inteligentai, jog aš pražiobsojau į pabaigą pasiūlyti vaisių, kurių šiek tiek turėjau..."

Mano sveikata kiek sušlubavo. Blogai pakeliu karščius, nepaisant to, uoliai užsiimdavau laistymu. Vanduo labai giliai. Vakara belaidystamas pargriuvau, buvo širdies sunegalavimas. Paečiau vaistu, pailsėjau, šiandien, atrodo, viskas tvarkoj. Teks sumažinti tą laistymą ir žymiai sumažinti arba visai nutraukti rūkymą".

Silpnėjanti sveikata

Dabar jau dažniau jį ėmė lankyti susilpnėjimai. 1964.XI.17 pranešė: "Pastaromis dienomis buvau kiek sunegalavęs. Ryta vakarą aš tryniausi virtuvėje šaltu vandeniu. Matyt, teko nušalti ir sučiupau aštrų pūslės uždegimą. Na, susiradau senų receptų — leomicitino, sintomicino ir

Aleksandras Stulginskis su dukra Aldona Juozevičiene (dešinėje) ir anūke Ramune Juozevičiūte. Dukra ir anūkė gyvena Chicagoje. Nuotrauka daryta 1965 metais Kaune, kada jos buvo nuvykusios Lietuvon aplankyti tėvo ir senelio.

pradėjau gydytis. Bet šitie vaistai labai blogai veikia į vidurius. Man viduriai visai suiro. Nurašiau ryžiais. Galop patekau pas klinikų urologą. Čia kiek mitresni, negu žydų ligoninėje, o aš priklausau žydų ligoninei. Pasirodė padėtis neblogo. Prirašė vaistų. Labai gerai veikia, tik kiek troškina ir labai mažina apetitą. Dabar aš jau visai sveikstau. Dėviu didelius aukštus batų, kuriuos parsivežiau iš šiaurės. Juose kojoms labai šilta... Kol sveikas būdamas, vienas nesijauti blogai, bet kai susergi — pasidaro neįjauku. Šeiminkauti užimti darbe."

Kaip išmoko angliškai

Skatindamas dukterį gilintis moksle, 1964. XI. 29 rašė: "Anglų kalbos pradėjau mokytis turėdamas 60 metų su viršum ir, nepaisant senatvės, pramokau tiek, kad galiu naudotis literatūra. Tiesa, kalbėti negaliu, nes mokydamasis neturėjau jokios konversacijos ir nieko negirdėjau angliškai kalbant. Nelab sunkiai man davęs anglų kalba, kadangi mokėjau vokiečių, lotynų ir prancūzų kalbas. Mat, mano jau toks likimas. Vokiečių kalbą taip pat pramokau iš knygu, bet kai nuvažiauju Vokietijon studijuoti, iš karto galėjau lektijų klausyti vokiečių kalba. Visuomet dalykas iš pradžių atrodo kaip ir baisokas, neįveikiamas, bet kai pradėsi iš lėto judinti, pasidaro visai įprastas."

Beveik kiekviename laiške vis prisimena savo dukraitės, vaikaitį ir džiaugiasi, kad įsirašė į ateitininkus.

Velykos Kaune

1965.I.17 džiaugėsi prisipirkęs visokių knygų. Tų metų Velykoms buvo nuvykęs į bažnyčią, apie ką rašo: "Pas mus per Priklausimo iškilmes prigarma žmonių tiek daug, kad netik bažnyčiose jie nebetelpa, bet ir šventoriai yra kupini, mat, Kaune labai daug bažnyčių yra uždaryta... Aš tik vieną sykį, sugrįžęs iš šiaurės, buvau nuvykęs į Prisikėlimą. Pamaldos labai gražios, bet ilgos, žmonių minios, nuvargstę, taigi daugiau nebesirytuoti eiti."

Rašo, kad augina ridikėlius. Dejuoja, kad negali gauti stiklų akinams. 1965. XI. 12 praneša: "Šio mėnesio 10 d. padaviau Vykdomajam komitetui pareiškimą su visais reikalingais dokumentais kooperatyvinių butų statybai. Pažadėjo statyti už 4,5 metų, tai gal po 2 metų turėsiu nuosavą butelį su vonia ir visais patogumais. Numatoma statyti Zaliakalny, netaip toli nuo Savanorių prospektu, bet tolakai nuo miesto centro, butelis 16-20 kvadratinio metrų." Įmdamas pajusti vienatvę 1965.X.10 rašė: "Pagaliau slogos nusikračiau, bet nuotaika mano nekokia, neturiu artimų draugų. Taveji laiško kaip pat mane retokai telanko."

Sveikatos reikalai jam ima sudaryti rūpestį. 1966.I.14 pasirašo: "Kai aš kiek greičiau paeinu, o kad ir negreita, bet kiek toliau, man pradeda dešinioji koja skaudėti. Kairiūkštis (?) sakė,

kad tai sklerozės reiškinys". Dukters laiškaiti jam, matyt, ypatingo džiaugsmo vis teikė. 1966.III.20 jai dėkojo: "Aš labai laimingas, kad tu mane nepamiršti, vis reguliariai atsakai į mano laiškus. Ačiū už tai."

Sveikata silpnėja

Dabar vis turi ko atsidusti dėl sveikatos. Tame pat laiške sako: "Mano liga tai senų liga ir kaip tokia, tur būt, labai sunkiai pagydoma. Ji vadinasi arteriosklerozė. Tuo tarpu palietė dešinę koją. Mūsų gydytojai patarė var-tot "padutini depot", tik visa bėda, kad tu vaistų pas mus labai sunku gauti. Perėjau gydytojų komisijas, apžiūrėjimą ir nutarimą, aprašė ligą ir su tais dokumentais nuėjau pas farmacijos valdytoją ir jojo leidimu gavau iš vaistinės nusipirkti tik 10 ampulių... Suleidau, labai mažai tepadėjo. Vartojau ir kitokių vaistų: geriu jodą, alyvų aliejų ir t. t."

Mokslo dienas prisimenant

Ragindamas atžalyną guviai siekti mokslo, 1966.VI.14 dukraitei rašė: "Kad tu žinotum, Ramūnėle, kaip man kadaise sekdavosi aritmetika, matematika. Prisimenu, kada pradžios mokykloje dar mokiausi, į mokyklą reikdavo plūkti virš dviejų mylių. Bū-davo mintinai sprendžiami uždaviniai. Kol mokytojas pasakodavo uždavinio sąlygas, uždavinį aš išsprenddavau. Vėliau, kai rengiausi į gimnazijos 3-čią klasę, man reikėjo išeiti per vieną žiemą pirmos ir antros klasės kursą. Pasisamdžiau repetitorių 6-tos klasės mokinį. Pasirodė jis nelabai stiprus aritmetikoje. Jis turėdavo parodyti, kaip daromi naujos rūšies uždaviniai. Įsivaizduok, jis uždavinį daro ir jokių būdu jam nevyksta, tuomet jis užsirašydavo uždavinio numerį ir išsprendavo kartu su savo draugais gimnazijoje, kur jis buvo mokynys... Tačiau pasilikęs vienas pagalvodavau ir uždavinį pats vienas be jokios pagalbos išsprendavau. Aišku, jog reikia padirbėti".

Džiaugiasi atžalyno pasiryžimu siekti magistro laipsnio ir vėl nukrypsta į prisiminimus: "Deja, man neteko apie tokius dalykus net svajoti, nes nuo 1-mos klasės mokslo ėjau vien skoliniais pinigais, tačiau visgi turiau dabar nors tokią satisfakciją, kad baigęs mokslo, visas skolas atmokėjau iki cento, niekam nelikdamas skolingas, nei giminiams, nei negiminėms".

(Bus daugiau)

● Lietuvos fotografija — antrą knygą išleista Vilniuje. Pateikti 47 autorių 158 darbai Sudarė ir įžanginį žodį parašė V. Juodakis. Vyrauja A. Sutkaus, A. Macijausko, M. Baranausko foto darbai.

Dėmės šviesioje Vaižganto kūryboje

DR. JONAS GRINIUS

(Tėsinys iš praėjusio šeštadienio)

Išdavystės pasekmės "Dėdėse ir dėdienėse"

Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad Severijos Pukštaičios-Geišienės nelaimių priežastis buvo ekonominio ir socialinio pobūdžio — baudžiavos panaikinimas. Kadangi tada dvarui nebebuvo reikalingas tįjūnas, Rapolas su Severija turėjo išeiti Adomo ir Ievos pėdomis — savo praktiku užsidirbti duoną. Kada jau kitos išeities nebebuvo, jeidu atsidūrė Dovydo Geišės šeimoje, kur Rapolas turėjo šiek tiek neatsiimtoms dalios. Čia jiedu abu buvo neapkenčiami ir plūstami, bet duoną abiem turėjo uždirbti viena Severija. Atsikirdama, atsirėdama prieš priekabingą brolienę jį dirbo uoliai, kol po vyro mirties nebeteko jokios atamos Dovyduose ir pradėjo moraliskai gesti. Taigi, atrodo, kad Severijos beprasmiš gyvenimas ir kančia senatvėje parėjo nuo ekonominių ir socialinių sąlygų, susidarusių Lietuvos kaime po baudžiavos panaikinimo.

Tačiau J. Ambrazevičius savo studijoj apie Vaižgantą jau buvo pastebėjęs, kad Seve-

rija savo senatvėje kenčia dėl savo jaunystės klaidų, dėl to, kad, mylėdama Mykoliuką, ji sutiko su Rapolo Geišės biologiniais gundymais. "Severijos prigimtis aiškiai parodė, kad ji, pasiduodama gaivalinei biologinei meilei, savo gyvenimą pražudė", rašė J. Ambrazevičius (Vaižgantas, psl. 118). Stengdamasis suprasti ir pateisinti Severiją, kuri jaunystėje buvo tokia tvarkinga, skaisti, graži Severiutė, kritikas jos pražuvusio gyvenimo kaltę stengiasi suversti prigimčiai. "Jeigu ji būtų buvusi kaip Mykoliukas, būtų savy gamtą apvaldžiusi, josios likimas gal ir kitoks būtų buvęs", rašo J. Ambrazevičius.

Pasakydamas, kad pati Severija nulėmė savo senatvės vargus jaunystėje, kritikas nedarsta tarti, kad Severija senatvėje kenčia dėl to, kad jaunystėje buvo padariusi išdavystę — savo skaistį, gražią, dvasinę meilę Mykoliukui buvo iškeitusi į Rapolo Geišės biologinę meilę ir jo siūlomus materialinius patogumus. Tuo tarpu, kad simpatingoji Severiutė buvo nuėjusi Judo pėdomis, pasako pats Vaižgantas, vaizduodamas Severijos sąžinės stovį po to, kai buvo sutartos jos vestuvės su

tįjūnu Geišė. Ji "numanė Mykoliuką ją mylint, — rašo Vaižgantas. — Tačiau ir tai žinojo, jog tarp judviejų nieko nebuvo, tai niekas ir nenutrūkstą. Mykoliukas jos nesipiršo, nei nemėgino..." Taip tai taip — ėmė kalbėti jai sąžinės balsas. — Vis dėlto tu jį išdavė, nes mylėjai ir tebemyli. Tebemyli, nesigink. Jis geras. Jis tau yra atidavęs kažin ką geriau neg Geišė. Ir tu tai tylomis andai priėmei; ilgai priiminėjai kaip stebuklingas paveikslas tikinčiųjų maldas ir pasitikėjimą. Ir darei stebuklus: jį, vargšą, darei laimingą, viską jam atstojai, ko tik jis kitur stigo" (Dėdės ir dėdienės, Kassel 1949, psl. 64).

Tiesa, kad šitokios meilės išdavimą Mykoliukas buvo pajėgęs atleisti, nes atsiveikini-mui su Severija jį buvo pabučiavęs viena vieni-telį kartą taip, kaip "Geišė jos taip nėra nė karto pabučiavęs. Nuo Geišės akys temo, nuo šio šviesiaus darės. Nuo ano neramų, nuo šio gera-gera; taip gera, jog vargų be-užmirštama", rašė Vaižgantas. Ir dėl šitokios dvasinės meilės iškeitimo į Rapolo kūniškąją Severija turėjo skaudžiai atkentėti senatvėje. Tiesa, kad šita išdavystė turėjo švelninan-

čių aplinkybių, tarp kurių buvo pačios Severijos prigimty glūdis biologinis pradai, Geišės aukštesnis ekonominis ir socialinis stovis, tačiau tai išdavimo vis tiek nepateisina. Todėl Severija tai turi išpirkti senatvėje.

Bet vienišos, niekam nereikalingos, neapkenčiamos senatvės Severijos kentėjimai ir jos vyro Rapolo beprasmiš mirtis su žudymo intencijomis iš jo brolienės pusės suteikia Vaižganto "Dėdėms ir dėdienėms" tiek liūd-nos tamsos, kad jos nepajėgia išsklaidyti švie-sus, nors taip pat nelinksmas, dėdės Mykolo šiukštos likimas. "Dėdės ir dėdienės" pasilie-ka liūdna pasaka.

"Šeimos vėžiai" ir "Išgama"

Kad nedaug šviesos yra paskleidęs Vaiž-gantas savo "Šeimos vėžių" apysakoj, tai yra aiškiai pastebėjęs J. Ambrazevičius. Matė tai ir Mykolaitis-Putinas. Tik jis Vaižganto "Šeimos vėžių" nevertino, nes, girdi: "tai vienas menkiausių Vaižganto kūrinų". Kadangi jis iš tikro neatrodo stiprus, užteks čia priminti du svarbiuosius apysakos veikėjus.

Vienas jų — Gečius-Gečiauskas, gabus vyras, Siesių dvarininko padedamas, išėjęs aukštuosius juridinius mokslus, pasirodo nie-kingu oportunistu ir konformistu. Būdamas katalikas, jis priima pravoslaviją, nes religija jam nesvarbi. Ir veda jis sulenkėjusią Lietuvos bajoraitę, muzikos mokytoją, kuri jo vaikus

išauklės sulenkėjusiais tuščiais miesčionomis. Tik prieš mirtį Gečius-Gečiauskas išpažįsta savo klaidas, parašydamas testamentą, kuriame šaukia lietuvių šviesuolius nekartoti jo ne-prasmingo gyvenimo klaidų.

Antrasis svarbus "Šeimos vėžių" veikėjas Ksaveras Normantas yra Žemaičių kaimo vaikas, tikras meškiukas ir tėvo stipriai nuteiktas prieš sulenkėjusį dvarą. Tačiau atsiųstas į Kauną mokytis, Ksaveras suka Gečiaus pėdomis. Įsimylėjęs šio dukterį Klimką, jis "ne-norėjo jos trauktis, apsisileido moksle, užmiršo savo globėją tetą, mokytoją Karaziją, persikėlė net gyventi pas Klimkos motiną, pradėjo ir lėkštes plauti — žodžiu, kapituliavo visais frontais tas žemaičių meškiukas, anksčiau nu-sistatęs prieš lenkus, kapituliavo tik dėl vieno: kad Klimką matytų" (J. Ambrazevičius "Vaižgantas", psl. 129).

Nuo lėkščių plovimo ir būsimos vystyklų skalbimo, kurio gal būtų pareikalavusi Klim-ka, Normantas išgelbsti jo globėjas mokytojas Karazija ir Gečiaus testamentinis laiškas. Nesu-situokęs su Klimka, taigi laikinai nugalė-jas savy biologinį gaivalą, Normantas išvyko studijuoti į Rygos politechniką. Ar ten jis nežus Lietuvai, mes nežinome.

Taigi Vaižganto brandžiausiais metais šeimos problema lietuvių šviesuoliuose nebuvo šviesi. Kaimiečiams ūkininkams mišrių sei-mų pragaras (pagal Gečiaus terminologiją)

(Nukelta į 4 pusl.)

Tauta, rašytojas ir veikalas

J. VAICIONIENĖ

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)

PRAEITIS LIETUVIŲ RAŠYTOJŲ LYGIAGRETĖ

J. Gliuda, grįžtelėjęs į Romą, naujų carų laikus Lietuvoje, lyg gindamas nuo čia per didelio patriotizmo, guodžiasi carų laikų lietuvių raštija.

Girdi, "Lietuvai kylant, kada, atrodo, buvo dėkingiausia dirba atskleisti ura patriotiką raštijoje, tu motyvų mes nerandame nei Vaižgante, nei Zemaiteje, nei ankstyvame Šeiniuje. Bet jie, rašytojai, mums sukūrė literatūrą. Kitaip jie liktų pamfletų rašytojai".

Jeigu to meto tenai rašytojų literatūra ir nebūtų buvusi ne tik "ura", bet ir ne "ura" patriotiška, gerai supinama kodėl.

Nors anas laikotarpis ir buvo dvasinio pakilimo, kai kurie rašytojai poetai matė pavasarį, einantį Karpatų kalnais. O kas tuo tarpu realiai buvo Lietuvoje? "Neleidžia erelis suspaudęs sparnais". Ar mums atrodo, kad ano, sutiškimo, dvasinio kilimo laikotarpio konkrečios aplinkybės yra buvusios palankesnės už dabartines čia laisvame pasaulyje kurti patriotine literatūra? Dabartinės čia aplinkybės ar labiau slopina mūsų rašytojų tautinę dvasią?

Nekalbant apie ano meto keturiasdešimtmečio spaudos draudimą, nors ji 1904 m. po ilgų herojiškų kovų leista, bet geležinė cenzūra nebūtų praleidusi literatūros su kuo nors nepriimtinais tautiniais patriotiniais herojais. Tik atsiminkime, kokias užvaras tuo besirūpinantieji turėdavo perkopti, kol gaudavo leidimą išleisti (su įrašymu cenzūros leista) lietuvišką knygą ar suvaidinti kokią komediją. Per vaidinimą sėdėdavo žandaras. Už įtariamą žodį lydėdavo pabaudos.

Tokia buvo tada dėkinga dirva atskleisti "ura" patriotizmui... Vaižgantas su savo Pragiedrusiais, pabaigtais rašyti, karui bailingantis ir Lietuvos laisvei žybiuojantis; pakeliui į Lietuvą, Švedijoje, argi būdų galėjęs pasirodyti carų valdomoje Lietuvoje?..

Po Liublino unijos lenkų "kultūros" užnašų, po šimto dyvidešimties rusų priespaudoje tautinių sutemų metų, nepriklausomybė atgavus, kai kurių rašytojų tautinė patriotinė sąvoka galėjo būti ne visiškai įsisavinta ir aiški.

To meto net ne visiems politikams, nei šiaip laisvės kovotojams nėra buvusi visiškai aiški ar net būtina nepriklausomybė. Tik atsiminkime Vilniaus seimą!

Dabar mes, remdamiesi buvusios atkurtos Lietuvos nepriklausomybės laikotarpiu, savo istoriją mezgame, rodos, ne su Romėnų pabaiga ir ne su stalinine okupacija, sustabdžiusia nepriklausomybės eigą ir vėl pavergusia tautą; bet, okupacijos nepripažindami, mezgame su herojiškai atskirusios Lietuvos pasaulio pripažintu faktu ir teise ir tolimas nepriklausomybės eigą. Tad dabar mūsų tautiškumas visur, tuo labiau kūryboje, turėtų būti aiškesnis, konkretesnis.

Vispusiškai apibūdinti, kodėl nėra patriotinių motyvų ne tik ankstyvesniuose Šeiniuose (jo ir literatūrinė pavardė nelietuviška) raštuose ir daugiau kiemo, čia tuo tarpu nenoriu. Bet ir iš čia paminėto laikotarpio turėtų būti aišku. Tik neaišku, kodėl J. Gliuda, minėjęs Šeinių, nepaminė kilimo laikotarpio tautinių rašytojų — istorinės apy sakos, vargu iki šiol priligtos, Pietario "Algimanto" Lindės Dobilo neblogo raomano "Blūdės", Lazdynų Pelėdos "Kleidės", iškilimo rytuose kildės, pabūvęs...

kusios mišrios sutuoktuves, parodančios jų klaidas pasekmes; Šatrijos Raganos, vedžiojančios skaitytoją po "Senąjį dvarą"...

Dėl Zemaiteis ir Vaižganto, Dieve duok, kad mūsų rašytojai, realiai išgyvenusieji nepriklausomybės laikotarpį, pirmąjį bolševikmetį, hitlerinę okupaciją, pagal savo išsimokslinimą, tautinį ūgį, turimą laisvą tokią patriotišką literatūrą, kaip anieđu, čia kurtų! Zemaiteis "Rudens vakaras" (Piršlybos) savo dvasia, jos apraiškomis, kvapu — to Lietuvos laikotarpio gyvas kaimo vaizdas, o nepriklausomai Lietuvai — pirmieji tautiniai daigai. Su pritaikintu vaidinti "Rudens vakarų" bene Jaunimo teatras yra apvažinėjęs didesniąsias Lietuvos vietas. O kurios tautos žmonės Marti, Petras Kūrmelis... patys su savi, vieta ir gyvenimo būdu?

Vaižganto Taučiuvienė yra senosios prieškrikščioniškos Lietuvos, sumišusios su krikščionyste, lyg kokia Žemyna. O rimoriai žaltvykščiai su po visą kraštą išteigtomis "filijomis" lietuviškų raštų "nuodų maskoliams, kaip yra nuodų pelėms"! (Pragiedrusiai III t., psl. 161.) O visokio amžiaus, luomo, lyties knygnešiai, krepšiais ir kitokiais būdais išnešiojantieji lietuviškus, mirtingai uždraustus raštus, tuos nuodus, ar nėra tautiniai herojai? Kokie herojai, jei ne tautiniai, burzduliai, imetę į Tošinės liūną anstolį Aggiejevą, lietuviškai tariamą Vagėją! Ar ne tautiniai herojai ištrėmtieji į "Siberiją" gintautai, šešiavilkiai, daratos?..

Vaižgantas, pats būdamas tyras socialinio ir tautinio gyvenimo herojus, Lietuvos žemės ir jos dvasios antspaudas, nei su savo sukurtais žmonėmis, nei pats lietuviškumo keliu neturėjo kur toliau eiti. Palikęs savo namų visiems lietuviams atviras duris ir savo knygų atverstus lapus, Lietuvas atėitęs viziją, išėjo. Jo išleistuvės buvo visi, "tik nebuvo Vaižganto".

Kaip tamsyje žiburiu ir akis plieskia Suogos, Krėvės literatūros veikaluose tautiniai herojai... Krėvė pats sakė, kad jį pasukio tautinė literatūra kurti, pradedant legendomis "Senų žmonių padavimais", "Šiaudinė pastogė"... kitų tautų rašytojų pavyzdžiai, nelyginant kaip ir vyskupą Baroną...

Nepraikime galais pirštų, arba visai savos žemės nesiekdami, nei pro Barono "Anykščių Šilėli", nei pro Maironį, suprastą jaunimo ir giliai įsmigusį į tautos samonę ir širdį.

Pripažindami Zemaiteis, Vaižganto tautinius kūrinius tikrąja literatūra, ne pamfletais, savaime pripažįstame ir kitų talentingų rašytojų literatūriškai parašytus tautinius kūrinius tikrąja literatūra.

Ar pripažintieji ir pripažįstamieji rašydami turėjo kokią idėją? Ar jie žinojo ir norėjo ką pasakyti? Ko siekė? Ar iš viso ko siekė? Ar rašė tik dėl paties rašymo, kaip vaikas žaidžia tik dėl paties žaidimo! Man išeina, kad turėjo. Ne vėnas yra pats sake-

Dėmės šviesioje Vaižganto kūryboje

(Atkelta iš 3 psl.)

negrėsė, bet čia neretai vaikai kentėjo dėl tėvų užkietėjimo siaurose pažiūrose. Vieną tokį skaudų ir tamsų atvejį Vaižgantas pavaizdavo "Tegemo" apysakaitėje (1929 m.). Ten rašytojas pažėdo, kaip dešimties metų su-

Pranas Baltūnionis. Pegasiška dinamika (medžio šaknų skulptūra) (Skulptoriaus darbų paroda šiandien ir rytoj (lapkričio 1—2 d.) vyksta Jaunimo centro didžiojoje salėje, Chicago.)

Namų poetas

(Atkelta iš 2 psl.)

šiuo, matyt, išreikšdamas, kad tuo, kuo jis yra, jis jau tapo ten, namie, Lietuvoje, po ukmergiskiu dangumi.

Vlado Šlaito kelias iš Ukmergės iki londoniškų Lietuvių Namų iš tikrųjų gana banalus, neišsiskiriantis nuo daugelio kitų jo kartos lietuvių, atsikūrusių svetur. Baigęs gimnaziją ir mokytojų kursų, mokytojavo Tauragėje, vokiečių okupacijos metais tarnavo Ukmergės miesto savivaldybėje, pagaliau neišvengęs totalinio karo replių, 1945 m., karui

pasibaigus, išvyro D.P. stovyklą įnamiu Vakarų Vokietijoje.

Isikūręs Anglijoje, Manchesteryje dirbo tekstilės fabrikuose, vėliau persikėlė į Londoną, kur duona kasdieninę pelnę tarnaudamas ligoninėje. Iš dypukinės buities nykumos išsiveržti Vladas Šlaitas pabandė prieš dešimtį metų. 1959 m. Vlako Vykdomoji taryba jį išsikvietė į Vakarų Vokietijos miestelį Reutlingeną redaguoti "Eltos informacijų" biuletenio.

Zinia, stipriausieji mūsų rašytojai kadaise yra redagavę Eltos biuletenius, sakykime, ir poetas

sis, jog pagrindinę mintį (deklaraciją) nešiojėsi ir ja gyvenęs metų metais. Idėja iš visų mūsų žodžio kūrėjų daiktisčiausiai pasakęs Maironis: "Idėjos, jei didios, nemiršta kaip žmonės". Todėl "Prikelkime darbais Gedyminio tėvynę. Priminkime Vytauto Didžio ribas"... Šio tikslo pasiekus, visa kita bus pridėta.

J. Gliados minimas neliteratūrinio veikalo pavyzdys "Tiesiu keliu", yra kraštutinis, atsitiktinis. Ne už tai jis neliteratūrinis, kad tendencingas, sprendžias kokią problemą ar siūlęs doktriną, bet už tai, kad parašytas ne rašytojo, o publicisto, politiko, valstybininko — vyskupo atsakymas i kunigo parašytą romaną "Altorių Šešėly". O tas "Altorių Šešėly" parašytas be jokios iš šalies prievartos, paties laisva valia. Pro "Altorių Šešėly" sugebėtų praeiti tik tendencingas kritikas, nepastebėjęs kūrinio žiburiuotųjų tendencijos, problemas sprendimo: "Ar kunigas, ar poetas". To laiko lietuviškos būties, šiame romane atskleistos, gana kūriniui būti lietuvišku. Tačiau nei dėl sprendžiamos problemos, nei dėl lietuviškumo jis nepapra-

žludė savo sūnų Feliksą tik todėl, kad šis yra kitoks negu visi vaikai — nelabai mėgsta žemės ūkio darbų, arba juos atlikdamas svajoja ir nuklysta mintimis. Iš jo gal būtų išėjęs rašytojas ar dailininkas, tuo tarpu tėvas Feliksas užsisvajojimų negalėdavo pakeisti, už tai jį mušdavo ir plūsdavo išgama, kol jaunuolis pradėjo girtuokliauti, tapo valkata ir vagim. Jis buvo užmuštas tolimoj parapijoj, nes buvęs užtiktas vagiant arklius. Šitokį liūdną atvejį pasakodamas, Vaižgantas nebemoka nė dorai nuslypti.

(Bus daugiau)

Henrikas Radauskas dar Kaune, bet Vlako leidžiamų "Eltos informacijų" redakcijoje kažkur Švabijos užkampyje poetas Vladas Šlaitas nepritapo. "Ne man žurnalizmas", jis pats abejingai paaiškina.

— Rašyti pradėjau pirmoje antroje gimnazijos klasėje, — pasakoja Vladas Šlaitas. — Pats žinau, ko tokie gimnazistiški rašinėjimai verti. Kai esi jaunas, vis juk nori būti kažkokiu herojum, o anų laikų gimnazistams ir poetai buvo herojai. Putinas, Brazdžionis, Aistis buvo mano gimnazistiškų dienų herojai, o didžiulį įspūdį man, be to, darė Donelaitis, Maironis.

— Vis klausiu, kaip aš pradėjau rašyti, kaip susiradau savąją poetišką dikciją, — aiškina V. Šlaitas. — Aš nežinau! Iš mažens laisvai kalbėjau rusiškai, skaičiau ir jų literatūros klasikus. Puškinas, Lermontovas ir kiti man patiko, bet didesnio išliekančio įspūdžio taip ir nepaliko. Bet gimnazijos laikais "suradau" kitą didžiulės poetinės jėgos knygą — Šv. Raštą, ypač Senąjį Testamentą. Iki šios dienos jaučiu, kad didesnio įspūdžio jokia kita knyga man nėra padariusi.

— Matai, vaikystėje buvau auklėjamas grynai bedieviškai, visiškai ateistinėje dvasioje, — tęsia V. Šlaitas. — Tai buvo mano tėvo įtaka ir valia. Tačiau, kai buvau 12 metų amžiaus, mano tėva išliko didžiulė tragedija. Tai buvo baisus smūgis ir sukūrė mano gyvenimą, ir aš tada pats susiradau atramą ir tikėjimą.

— Proza ne man, — trumpai drūtai akivaizdų klausimą nukerta V. Šlaitas. — Rašyti grožinę prozą reikia atsidėjimo ir ištvėrmės, o aš, matyt, iš prigimties tinginys, — pusiau rimtai, pusiau juokais jis aiškinasi. — Pagaliau ir mano eilėraščių recenzentai ne kartą prikalšiojo proziškumą...

— Dar Lietuvoje man vis knietėjo ir norėjosi rašyti laisvai, paprastai, bet eilėdaros taisyklės, griežti ritmo, rimo, pėdų skaičiaus reikalavimai buvo taip įtvirtinę mūsų poezijoje, kad, jaunas būdamas, tik svajodavau apie formos laisvę. Bet ir Putinas yra sukūręs puikių posmų baltomis eilėmis, o nieko gražesnio poezijoje iki šiol nesu radęs, kaip mūsų tautosaką, ypač mūsų liaudies raudas, kuriose taisyklėmis sukaustytos eilėdaros juk ne su žiburiu nerasi.

— Vėliau artimiau susipažinau ir su Vakarų poezija, — pasakoja Vladas Šlaitas. — Nežinau, ar aš iš jos ko nors išmo-

kau. Tiesa, tokie poetai kaip T. S. Eliot ir Pablo Neruda man paliko didelį įspūdį, jų įtaka yra didžiulė, bet nemanau, kad jie paliko kokių nors pėdsakų mano eilėraščiuose.

Pirmas Vlodo Šlaito eilėraštas buvo išspausdintas nepriklausomaj Lietuvoje įėjusiam vaikų laikraštyje "Saltinėlyje". Ir pirmąjį honorarą už savo poeziją Vladas Šlaitas pelnė dar gimnazistu būdamas. Kaune anuomet ėjo toks gana puošnus moksleivių mėnesinis žurnalas "Mokslas Dienos", kurio redakcija buvo įsikūrusi Pažangos Rūmuose Kaune. Žurnalą redagavo Leonas Kuodyš, "Aušros" berniukų gimnazijos lietuvių kalbos mokytojas, kuris už "Mokslas Dienos" išspausdintą Vlodo Šlaito eilėraščių ir atsuntę jam, berods, 10 litų honoraro. Tą pirmąjį honorarą poetas ir šiandien dar beveik su nuostaba prisimena.

Platensės visuomenės dėmesį savo poezija V. Šlaitas atrėpė tepradėjo po Antrojo pasaulinio karo, atsidūręs D.P. stovyklose Vokietijoje. Jis vis dažniau spausdinosi stovykliniuose lietuvių pabėgėlių laikraščiuose ir žurnaluose, o jo savitas, naujas, perdėm slaitiškas braižas bematant sudomino skaitytojus. Pirmoji Vlodo Šlaito poezijos knyga "Žmogiskios psalmės" išėjo Vakarų Vokietijos Detmoldėje 1949 m. O po dešimties metų jis iš tiesų jau tapo poetu-laureatu, gavęs lietuvių rašytojų draugijos metinę premiją. Paskutinąją, jau septintąją, jo poezijos knygą "Aguonų gaisrą" dabar išleidžia "Ateities" leidykla Amerikoje. Gal ir neatsitiktinai tituliname knygos eilėraštyje yra įsikūnijęs visas tas gerasis nepakartojamas slaitiškumas:

Tos agulonės perdegė ir dingo.
Bet širdį
paliko vasaros graudus prisiminimas:
aguonos supasi,
ir vasaros danguj
liepsnoja didelis aguonų gaisras.

Paklaustas, koks gi buvo šito eilėraščio aktinas, kas jį paskatino parašyti, Vladas Šlaitas kažkaip nenoromis ir susimąstęs tarė:

— Prisiminiau kadaise Lietuvoje matytą aguonų lauką ir paraišau. Juk mes visą laiką vaikstom tarp daiktų, kurie visi yra savos rūšies šifras. O mes vaikstom ir ieškom mįslės rakto...

Sėdim kukliame Vlodo Šlaito kambarėlyje, rūkome, ir jis atsiverčia storą kietais viršeliais sąsiuvinį, kuriame dailia kaligrafiška rašyena prirašyta apščiail eilėraščių. Tai naujausieji, dar nespausdinti.

— Ak, kritikai man prikalšio-

Rašytojas — dramaturgas Samuel Beckett, garsiosios Nobelio literatūros premijos 1969 metų laureatas. Tiek literatūrai, tiek ir kitoms mokslo sritims Nobelio premijas kasmet paskiria Švedijos akademija. Premijos dydis šiemet — \$72.000. Beckett yra 63 metų Dubline gimęs airis, bet jau 30 metų (kaip ir kadaise mūsų Oskaras Milašius) išgyvenęs Paryžiuje ir rašęs prancūziškai. Jo vardą literatūros pasaulyje labiausiai iškalė scenai sukurti, palyginti neilgi, veikalai, jau šiuo metu laikomi klasikais absurdo teatro pavyzdžiais, kaip "Es attendant Godot" ir kit. Prisimintina, kad ir Chicago lietuvių scenoje jau 1965 metais buvo pastatyta taipgi savaip ryškus Becketto kūrinys "Paskutinis Krappo įrašas", kur Krappo rolę įspūdingai suvaidino aktorius Jonas Kelečius.

ja, kad nesu pakankamai atrankus. O paskutiniajai knygai galėjau daugiau kaip šimtą eilėraščių pasiūsti, bet nesiunčiau. Jie man atrodo nepakankamai geri.

Stabtelį, pagalvoja ir tęsia Vladas Šlaitas:

— Dabar lankysiuos Amerikoje, rodos, dviejuose literatūros vakaruose teks savo eilėraščius skaityti, bet prisipažinsiu, kad be jokio noro važiuoju Amerikon. To turistinio smalsumo jau nebeturiu. Tiesidžiaugiu, kad turėsiu progos susitikti ir asmeniškai susipažinti su daug gerų žmonių ir plunksnos draugu.

Ir poetas Vladas Šlaitas užverčia storą juodais aplankais sąsiuvinį su paskutiniaisiais eilėraščiais. O kitą sekmadienį (lapkričio 9 d.) poetas jau girdės mūsų literatūros bičiuliai Jaunimo centre, Chicagoje, beskaitantį savo poeziją Anglijos lietuvių klubo rengiamam literatūros vakare, kurin drauge su Vladu Šlaitu dar atvažiuoja ir rašytojas J. Kuzmickis—Gailius.

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines —
Checkwriters —
Nuomoma — Parduodama — Taisoma
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 60 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

Chicago Savings and Loan Association

5 1/4%

Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tikslantimis. Mažiausia turi būti \$5000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai.

4 3/4%

Ant visų knygelių sąskaitų
NUOSIMČIAI PRISKAITOMI KAS DIENĄ, ĮSMOKAMI KAS TRYS MĖNESIAI.

STAI NARIAMS TEIKIAMAS Mūsų PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organization meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our special money order checks.
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

Mačernis ir Lapinskas simpoziumo svarstyklėse

Juoda kava ir šviesios diskusijos

JUOZAS DAUGAILIS

Juodos kavos simpoziumas, kurį sekmadienio vakarą (spalio 26) jaunimo centre, Chicagoje, surengė ateitininkų studentų dėvė, sutraukė gausiai ne tik teatro žmonių, bet ir daug jaunimo. Buvo diskutuojama prieš savaitę buvusio poeto Vytauto Mačernio memorialinio vakaro programą, sudaryta ir pravesta komp. Dariaus Lapinsko.

Simpoziumą atidarė Chicago studentų ateitininkų draugovės pirmininkė Laima Nainytė, paviesdama simpoziumui vadovaujančiųjų stud. R. Zailską. Buvo paprašyta eilė muzikų ir šiaip kultūrininkų pareikšti savo nuomonę. Dail. A. Valeška priminė, kad išeivijos sąlygos nėra normalios meno vystymuisi. Nauji žingsniai daromi nedrausl. Visuomenė nėra paruošta komplikutesnei meno formai. Meną reikia suprasti, kad jis būtų įdomus. Kai Chicagoje buvo rengiama pirmoji religinio meno paroda, kai kurie net nesutiko įeiti į rengimo darbų komitetą, bijodami, kad paroda bus per moderni. Vis dėlto — nuolat savo kūriniais atakodami, lietuviai dailininkai susilaukė modernaus, abstraktinio meno pripažinimo.

Mačernio minėjime Lapinsko pastatyme vyravo muzika, kuri ne visų buvo reikiama pagavama. Antra, programoje buvo daug įvairių formų. Ar Lapinskas įstengė viską reikiama apimti ir sujungti? Buvo ir kiek plyšių. Kaip ir stigo režisieriaus rankos. Režisierius turi suvaldyti visus momentus, kurie scenoje vyksta. Buvo gana ekspresyvi efektai, kurie tačiau ne visi buvo pilnai koordinuoti. Scenos apipavidalinimas, apšvietimas irgi galėjo būti darnesnis. Lapinskas turėjo idėją; pakviestas režisierius būtų įvedęs, kad jo profesija diskutuoja. Šito nepaisydami, galėtume pereiti į mėgėjiškumą.

Muz. B. Prapuolenis prisipažino, kad jam tas Mačernio minėjimas buvo prikeliamas žmogaus, kuris buvo mūsų laikų žmogus. Mačernis lyriškas, bet jo filosofija neatrodo, kad būtų labai gili. Lapinsko parengime Mačernis buvo iškeltas žmogus, su jausmais, aistromis ir su sava idėjomis filosofija. Negalėjau sutikti, kad ten nebuvo režisieriaus. Buvo—Lapinskas. Ten visi spektaklio išraiškos būdai buvo lygūs. Negalio sutikti, kad muzika pirmavo prieš filmą, žodį. Visi buvo lygūs. Žodžio skaldymas manęs irgi nebaudo. Nuomone, kad būgnai, kaip „gilinė“, Mačernį numarino — netikslu. Parengimas prikėlė Mačernį. Palyginus su „Maru“, „Jurate ir Kasnyčiu“, šiame spektaklyje Lapinskas paaugo kaip kūrėjas. Ligšioliniuose Lapinsko spektakliuose daugumoje vyravo mirtis. Norėtu, kad Lapinskas imtųsi daugiau įsijauti ir į kitas temas.

Rašyt. Česl. Grincevičius: Gerai, kad šis pastatymas taip diskutuojamas. Visuomenė dažnai nežino, ko pati nori. Lygina Lapinsko pastatymus, bet tam nėra kriterijaus ir sunku palyginti. Kūrėjo kelyje yra bangavimas. Aistis, Brazdžionis kartais yra stipresni ankstybesnė kūryboje. Nereikia norėti, kad Lapinskas vis duotų ką naujo ir vis progresuotų.

Kūrėjas ne iš dievų tarpo. Jis sukuria tai, kas nei 100 procentų gerai, nei 100 proc. blogai; visuomenė už tuos bloguosius pradus jį kritikuoja.

Visuomenė sako, tas pats asmuo negali būti kartu autorius, režisierius. Čia gali būti ir tiesos. Spektakly buvo pasikartojimų. Pvz. sūpuoklių scena du kartu buvo graži, bet trečią ir ketvirtą kartą — yra perteklius.

Turėtume saugotis senų klaidų. Kitados Oleka-Zilinskas atėjęs į mūsų teatrą, davė naują toną, iškėlė jį į aukštumas, bet visuomenė, spauda jį papiovė. Lapinskas yra talentas. Mes neturime jo sužlugdyti, o jį suprasti. Mes neturime kito, kuris su jaunimu taip įstengtų dirbti ir prie kurio jaunimas taip lipne liptų.

Muz. J. Zdanis: Jeigu manęs paklaustų, ar šioji muzika man patinka — neturėčiau atsakymo; ar ji graži — ne; ar įdomi — taip. Lapinskas kūrėbingas, drąsus. Nelaimė, kad jis gimęs šiuo laiku, kai muzika yra tam tikram akligatvy. Kasdien muzikos klausau po 8 val. Kai pirmą kartą išgirstu avangardinį kūrinį, iš klausau kartą, kitą, jo neignoruojau. Stravinskis yra pasakęs — grįžkime į praeitį, ir tai bus pažanga. Karalienei atvykus į Australiją buvo pakviesti aborigėnai, kurių klykavimai priminė Lapinsko pastatymą.

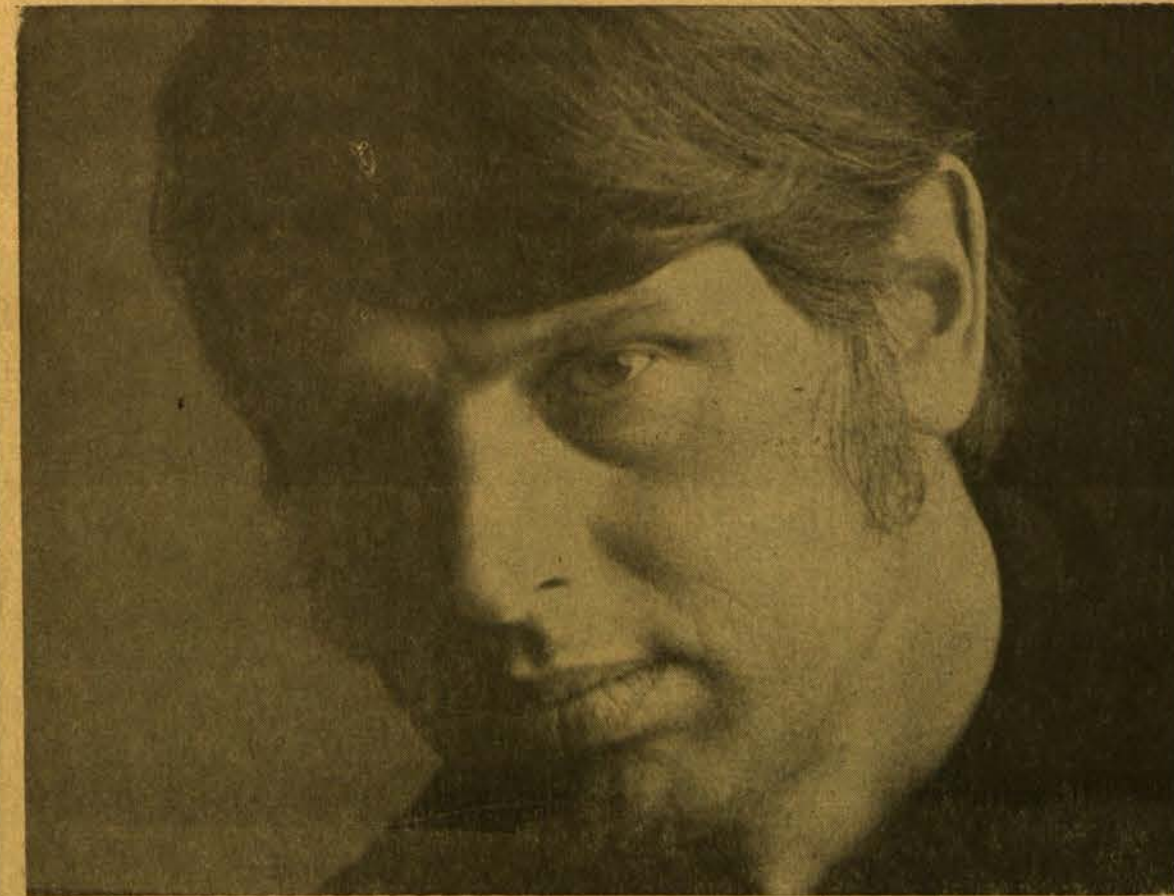
Dabartinė „avangardinė“ muzika kuriama be jausmų, belieka iš jos kažkas panašus į organizuotą triukšmą.

Stud. A. Zailskaitė: Studentiškas jaunimas, kaip aš, Mačernį yra pamėgęs. Parengime ir dartinėse diskusijose daug studentų. Daugelis jų turi Mačernio poezijos knygas ir mintinai išmokę po vieną kitą eilėraščių. Studentams patinka psichadeliskas menas, kuris rišasi ir su Mačernio poezija. Mačernio poezija fantastiškų linijų, mintys — pabėgimas. Jo poezija buvo alienacija nuo ano laiko „establišmento“. Mačernis ne kampuotas, o plaukiantis, o šis minėjimas buvo kampuotas. Filminiai momentai pagavo Mačernį, gamtos garsai gražiai nunešė į kitą laiką, tik jie buvo tarpais tokie garsai, kad fonas prašoko pačią mintį. Mačernis minėjime virto kampuotu, ne tokiu, kaip pats poetas rašė.

Muzikos kritikas B. Chomskis: Lapinskas yra mano draugas, ir jeigu jo gimstančiam kūdikiui neparuosčiau vystyklų — tik mano kaltė. Po Lapinsko pastatymų vis būna diskusijos. Vieni sako: man patinka Lapinskas, kiti — Mačernis šiame minėjime miręs.

Lapinskas, kurdamas spektaklį neatliko uždavinio. Rengėjai (t. y. Studentų ateitininkų Korpišatija) prašė paruošti 25 m. Mačernio mirties minėjimą. Neturėdamos pakankamai laiko, Lapinskas Mačernio poezijos neišrėšė. Lapinskas, kurdamas spektaklį neatliko uždavinio. Rengėjai (t. y. Studentų ateitininkų Korpišatija) prašė paruošti 25 m. Mačernio mirties minėjimą. Neturėdamos pakankamai laiko, Lapinskas Mačernio poezijos neišrėšė.

Rašyt. K. Bradūnas: Simpoziumo pareiškimai įdomūs, dar idomesni publikos pareiškimai Chicagoje. Man rodos — publika paklydo:ėjo į minėjimą kaip į Mačernio poezijos reitalį. Bet čia buvo ne jo poezijos reitalis, o sukakties proga Lapinsko surengtas spektaklis, jam panaudojant Mačernio kūrybą. Gyvenime būna, kad poeto sukaktį mi-

Darius Lapinskas

Nuotrauka Hugo Jehle

ni ne jo žodžiu, pvz. pastatant Beethoveno simfoniją.

Kartojimai filmo scenų įvyko dėl techniškių kliūčių: buvo turėta pakankamai skaidrių iš Lietuvos, bet jos proektoriuje iširpo ir teko užpildyti kartojimais.

Zailskaitė: Nemanau, kad muzikinis dalykas turėjo atvesti poeto prasmę. Spektaklis galėjo ir modernia forma įgyvendinti Mačernį. Galima Mačernį pagerbti ir mažai jo žodžių minint.

Chomskis: Kartą Kauno seminarijoje buvo minima Maironio sukaktis. Prof. Brazys ta proga pasakė: pagerbiant Maironį, paskaitysiu paskaitą apie Palestiną. Ir Maironiui toks minėjimas nepatiko.

Akt. A. Dikinis: Į minėjimą galėjo ateiti žmonijos, kurie Mačernio daug nepažino. Jie turėjo teisės laukti supažindinimo, o programoje — vos pradėdama deklamuoti Mačernį, ji tuoj nustelbia įvairius garsai. Mačernis liko Lapinsko šešėly.

Prapuolenis: Spektakly mes norėjome atrasti tokį Mačernį, kokį apie jį savoką atsinešėm. Bet čia klaida. Norima, kad visi spektaklio elementai mums būtų labai ryškiai pristatyti, bet šiais laikais kai kuriuose spektakliuose visi elementai lygūs, taigi — nereikia stebėtis, kad Mačernio kūryba neišryškinta.

Dikinis: Teko matyti kelis Šekspyro vaidinimus. Priėjimas buvo skirtingas, bet visur išliko Šekspyras. O čia Mačernio nebuvo, tik Lapinskas.

A. Pakalniškis: Spektaklyje daugiausia girdėjosi Mačernio eilėraščių, kurie nebuvo jam būdingiausi.

Prapuolenis: Lapinskas Mačernį pastatė, kokį jis matė ir jis turėjo teisę tai padaryti.

Zailskaitė: Yra modernių pastatymų, kaip Lapinsko, kur visos dalys lygios. Čia jos nebuvo lygios: garsiniai elementai persivėrė. Vis dėlto turėjo būti daugiau lyriškumo. Lapinskas gabiausiai liaudies dainas perdavė plokštelėse. Jis galėjo ir dabar labiau perduoti Mačernį.

Chomskis: Mačernio žodis turėjo būti aiškus, kiti dalykai tik nenustelbiant palyda. Taip nebuvo.

Alg. Stepaitis: Modernus menas imponuojantis, jame neturi būti spragų. Jeigu Lapinskas būtų turėjęs daugiau laiko, būtų užkišęs tas spragas. Susidūrė du stiprūs kūrėjai, kurių vienas miręs. Išryškėjo gyvas.

Akt. Stasys Pilka: Esu Lapinsko draugas. Lapinskas nori pasenti — kartojasi... Mačernis turi daug eilėraščių. Gal būt programai buvo parinkti ne patys charakteringesni. Kas dėl minėto Oleka-Zilinsko, tai jis į Kauną atnešė didžiųjų teatrų naujenybę, bet jis pats save pradžė — pasiėmė per daug darbų, nuėjo į administraciją, per daug aprėpė. Mačerniui atskleisti yra priemonės ne Lapinsko, ne mano, o paties Mačernio. Jis turėjo teisę ir Chicagoje, prabilti savo žo-

džių. D. Lapinskas: Visi kalbėjusieji atrodė lyg atvykę iš Kauno į Chicago su savo automobiliais su Kauno leidimais ir numeriais, bet neiškaito amerikoniškų užrašų ir kiti kitam dėl to rūgoja. Visas blogumas susidaro tada, kai neiškaitoma dabarties kelio ženklų.

Zailskas: Ir aš manau, kad mūsų publika atsilikusi. Kūrėjas vertinamas pagal senas kategorijas.

D. Kučėnienė: Aš nesu Lapinsko draugė. Atėjau pažūrėti Lapinsko spektaklio. Radau viską gerai suplanuota. Net ir besikar-

toja filmai buvo atėję su kitu kontekstu. Mačiau, kaip kompozitorius grojo stygomis ir mėtė monetą. Ar kas pastebėjo, kad gal tai reiškia, jog kūrėjui medžiaginės vertybės nereikšmingos.

Kai kam būgno efektai nepatiko, bet juk jie reiškė, kad žmogui ateina momentai, kada nieko kito nebepali galvoti, tik tą, kas plieskia į jo galvą.

Veiksmai už uždangos man priminė tai, kas buvo poeto pasamonei. Fleita priminė linksmuosius jausmus. Nei spauda, nei simpoziumo dalyviai neišnagrino spektaklio prasmės. Net

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranai, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6-tos valandos ryto iki 8-tos valandos vakaro.

“PALANGA” RESTAURANT
6918 So. Western Ave. - GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

Cosmos Parcels Express Corporation
Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gera pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ ir t. t.

GAVĖJAS NIEKO NEMOKA.
TOKSTANCIJAI KLIENTŲ PATENKINTI.
VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.
GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštų kokybės prekių prieinamomis kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
affiliated with PODAROGIFTS, INC.

prima užsakymus DOVANŲ PAŽYMEJIMAMS, AUTOMOBILIAMS — 408 MOSKVIČ — ribotame skaičiuje, taip pat BUTAMS savo gimimams ir draugams gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
45 West 45th St., New York, N. Y. 10036
Tel. — 212-245-7905

SKYRIAI:

NEW YORK, N. Y. 10003, 39 Second Avenue
NEW YORK, N. Y. 10011, 135 W. 14th Street
BROOKLYN, N. Y. 11207, 2947 Fulton St.
BROOKLYN, N. Y. 11211, 370 Union Avenue
BOSTON, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue
BOSTON, Mass. 02127, 331 West Broadway
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue
CHICAGO, Ill. 60608, 3333 S. Halsted Street
CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road
IRVINGTON, N. J. 07111, 782 Springfield Avenue
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 638-38 Bridge St. N. W.
HAMTRAMCK, Mich. 48212, 11333 Jos. Campau Avenue
HARTFORD, Conn. 06114, 200 Franklin Avenue
LAKEWOOD, N. J. 08701, 288 Main Street
LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd.
NEW HAVEN, Conn. 06519, 509 Congress Avenue
NEWARK, N. J. 07106, 698 Sanford Avenue
PASSAIC, N. J., 176 Market Street
PATERSON, N. J., 99 Main Street
PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th Street
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street
SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 2076 Sutter Street
WATERBURY, Conn., 905 Bank Street
WORCESTER, Mass. 01610, 169 Milbury Street
YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street
IRVINGTON, N. J. 07111, 1082 Springfield Avenue

Tel.: AL 4-5456
CH 3-2583
647-6576
EV 4-4952
LI 2-1767
268-0068
TL 6-2674
BR 8-6966
WA 5-2737
884-1738
ES 2-4685
GL 8-2256
365-5255
246-9738
FO 3-8569
AN 1-2994
LO 2-1446
373-8783
GR 2-6387
274-4400
PO 3-4818
HU 1-2750
FI 6-1571
PL 6-6766
SW 8-2868
RI 3-0440
374-4446

DRAUGAS; šeštadienis, 1969 m. lapkričio mėn. 1 d.

skiemų skaldymas prasminėgas: jei mes turime ką pasamonei, norime pagiebt, nesugau-name, ir todėl šis ir kiti dalykai buvo savo vietoje.

apimti ir išbalansuoti. Reikėjo režisūros taktos.

Zailskas: Kiekviena dalis man (Nukelta į 6 psl.)

Valeška: Ne viską modernizme būtina priimti ir pateisinti. Kartą nuėjau į išgarsintą parodą. Ant grindų — plytos. Maniau, kad čia remontas,ėjau tomis plytomis. Mane sulaukė — ką darai, gi čia skulptūra. Ne viskas, kas modernu gera.

Spektaklis buvo sukaptas, vienas kitą efektas naikino. Išėini iš spektaklio ir neišsineši bendro vaizdo. Man atrodo, kad fonas dominavo visą pagrindinę dalį. Barzdotis gali pasakyti, kad taip moderniam mene ir reikalinga. Bet visgi spektakly turi būti plaukimas, bet kai vis du būgnu muša per galvą, tada nei fleitos negali užgirsti.

Pastatymas buvo didelis darbas. Vienas žmogus negali visko

PARDUODAMI
IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida.
Galima pirkti dalimis ir išmokėtina! **SOUTHWEST FURNITURE CO.**
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJS.
RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 11:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 12 iki 5 v. v.

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%
6 or 12 MONTH
\$10,000 or MORE

4 3/4%
per annum
Passbook Savings Accounts
Paid Quarterly
Computed and Paid as of:
Mar. 31 — June 30
Sept. 30 — Dec. 31

5%
6 or 12 MONTH
\$5,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
2212 W. CERMAK RD.,
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

1970 PLYMOUTH-BARRACUDA

VISIŠKAI NAUJI “6” ir “8”

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
PLYMOUTH, VALIANT-BARRACUDA, ROAD RUNNER
G T X, FURY — DUSTER

4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

Mokslo ir kūrybos simpoziumo ekrane (V)

Dr. Stepas Matas

(Atkelta iš 2 psl.)

Mokslo ir kūrybos simpoziumo dienomis sutiksime daug jaunų mokslo vyrų ir turėsime progos gėrėtis jų pasiektais laimėjimais įvairiose mokslo srityse. Ju tarpe dr. Stepas Matas drauge su dr. Romualdu Kašuba vadovaus Medžiagų ir energijos technologijos sesijai, kurioje kalbės tos srities žinovai dr. Šarūnas Užugiris, dr. Romualdas Viskanta, magistras Stasys Bačkaitis ir ateinančią pavasarį gaunąs doktoratą Šarūnas Lazdinis.

Vienas iš šios sesijos vadovų dr. Stepas Matas yra gimęs 1933 m. Guragiuose, Lietuvoje. Tremties keliais atėjęs, 1951 m. Clevelande baigia gimnaziją ir tolimosios studijas tęsia Case Institute of Technology, Clevelande, kuriame 1954 m. baigia metalurgijos inžineriją ir gauna B.S. laipsnį, o po to tame pat institute 1957 m. iš fizinės metalurgijos įgyja M.S. laipsnį. Magistro laipsnį nepasitenkina ir ten pat studijas tęsia, kol 1960 m. savo siekimus apvainikuoja doktoratu, fizinės metalurgijos srityje parašęs diplominį darbą "Kinetics of Austenite to Bainite Transformation".

Šiuo metu dr. S. Matas vadovauja Alloy Development, Republic Steel Corp. Research Center ir yra atsakingas už grupės naujų lydinų išradimą bei pagerinimą ir jų pritaikymą pramonėje. Jo vadovaujama grupė turi apie 11 pagrindinių projektų.

Dr. S. Matas amerikiečių bei britų spaudoje yra paskelbęs apie 16 mokslinių straipsnių, nuo 1962 m. iki 1969 m. skaitęs apie 65 paskaitas profesiniuose inžinerių suvažiavimuose bei susirinkimuose. Per tą laiką dalyvavo Amerikoje, Anglijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje ir Italijoje įvairiuose moksliniuose suvažiavimuose ir turi užpatentavęs tris išradimus. Atžymėtas Sigma XI žymeniu, priklauso AIME, ASM, ASTM organizacijoms, kuriose eina pirmininko ar sekretoriaus pareigas.

Lietuviškajame mūsų gyvenime

me dr. S. Matą sutinkame Akademikų skautų sąjungoje ir Amerikos lietuvių inžinerių ir architektų sąjungoje, kuriose eina FSS CV pirmininko, Clevelando A. S.S. ir F.S.S. pirmininko, LSS Tarybos nario ir ALIAS C. v-boje vicepirmininko pareigas.

Be gimtosios lietuvių kalbos ir šio krašto anglų kalbos, dar kalba vokiečių ir lenkų kalbomis.

Jo gyvenime įdomiausias įvykis buvęs tada, kai jis išrado lengvą šarvą, naudojamą malūnų parnių ir lėktuvų igulų apsaugai. Šis jo išrastas šarvas 50 proc. geresnis už anksčiau vartotus, juo išgelbėta daug žmonių gyvybių. Antras įvykis jį labai džiuginęs, tai išradimas naujo plieno (HP 9-4-30), kuris dabar yra naudojamas Boeing 747 lėktuvuose.

Apie ruošiamą Mokslo ir kūrybos simpoziumą dr. S. Matas šitaip sako: "Tikėkimės, kad šis suvažiavimas paveiks lietuvių jaunimą taip, kad jis didžiulis savo tautos praeitimi ir kad Mokslo ir kūrybos simpoziumas padės įrodyti lietuvių jaunimui, jog būnant lietuviu galima net daugiau pasiekti, negu būnant vidutiniu amerikiečiu."

Su tokiomis viltimis jaunieji mokslininkai ir suvažiavo į šį simpoziumą. O tai jau žviesis pragiedruoliai lietuviškame gyvenime. Tuo tenka tik džiaugtis.

Dr. Stepas Matas

Mačernis ir Lapinskas simpoziumo svarstyklėse

(Atkelta iš 5 psl.)

patiko, tik buvo sunkumo sudėti viską į vieną dalį. Atskiros dalys sudaro kontrastą, bet jos sudaro vieną veikalą. Buvo vientisumas, darnumas individualiose dalyse.

Zailekaitė: Kalbant, choras buvo. Kai galvoju apie kiekvieną dalį, nieko negalėčiau prieš pasakyti, bet bendras išpūdis man gerokai neigiamas.

Akt. K. Barauskas: Poeziją galima namie pasiskaityti, o spektaklis — kas kita. Čia ne vien ryškūs poeto žodžių pterektikams.

Kučėnienė: Pirmu žvilgsniu, gal būtų atrodo chaosas. Tačiau, parėję namo, mes turėjome patys uždavinį išspręsti, išmąstyti, ką reiškė ten kiekvienas dalykas.

Prapuolenis: Kalbantysis choras pabaigoje, kai buvo paminėtos pėdos, pradėjo trypti. Tai reiškė poeto pėdsakų ieškojimą. Tada turėjo būti supynių scena ir turėjo pasigirsti: "Vytautai, kur tu?"

Prancūzijoje ir aplamai pasaulyje yra apšviesti autoriai ir kartu režisieriai. Ir Lapinskas taip daro, nors jis pats nedainuoja.

St. Semėnienė: Daugelis ejo su iš anksto turimu nusistatymu, koks bus Lapinsko pastatymas. Vis dėlto pasikartojimo buvo. Jei moteris užsideda labai madingą suknelę vieną kartą — gerai, bet jei antrą kartą išėitų su ta pačia — nebūtų gerai.

Apie Lapinską daug visur šneka; reiškia, žmogus nėra kūrybiškai miręs. Turime sveikinti,

kad Lapinską turime ir jis su jaunu džiaugiasi.

Lapinskas: Ar jūs skaitėte visą Mačernį? Ar Mačernis turi būti toks, kokį mes matome portrete pakabintą?

Ka mes matome už jo teksto, tas yra, gal būtų, net tikresnis Mačernis. Jame tiek daug paslėptų jausmų, kad jis šių laikų žmogui tiek pat vertingas, kiek ir ano laiko.

Zailekaitė: Mačernio kūriniai yra spalvingi. Jis pasiilieka jaunas per amžius. Lapinsko kūrinys toks pat jaunas ir spalvingas. Baigiant simpoziumą, studentų

ateitininkų pirm. Laima Nainytė visus pakvietė prie studentiškos kavos ir pyragaičių. Simpoziume dalyvavusių tarpe jautėsi malonus pasitenkinimas. Girdėjosi pageidavimų, kad po visų spektaklių ir svarbesnių kultūrinių įvykių būtų pravedamas jų vertinimas panašiais simpoziumais. Tai būtų naudinga ir juos sukurusiems asmenims, ir organizatoriams, ir publikai.

Fotografas žavioms nuotakoms

The Paul Studio

MODERN. FOTOGRAFO

NAMAI

SEIMOS PORTRETUS

IR VISOKIŲ PROGŲ

NUOTRAUKAS

3213 So. Morgan St.

Chicago, Illinois 60608

TEL. Yards 7-5858

Antanas Tamošaitis šventadienyje (aliejus) (iš dailininko darbų parodos, nuo spalio 27 iki lapkričio 21 d. vyksiančios Windsoro universiteto meno galerijoje, Kanadoje.)

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Lituanistikos Instituto** naujai išrinkta valdyba spalio 25 d. turėjo Washingtono posėdį, kuriame taip pasiskirstė pareigos: dr. V. Maciūnas — pirmininkas, dr. A. Plateris — vicepirmininkas ir A. Vaičiūlaitis — sekretorius. Valdyba buvo išrinkta korespondenciniu keliu. Rinkimų komisijos pirmininkas buvo dr. J. Gimbutas.

● **J. Gliados** čiurlioniškos temos romanas "Ikaros sonata" Atėnų bibliotekoje. Eonikh Bibliotekos Ellados rašo, kad jau gaunama skaitytojams ir J. Gliados "Ikaros sonata" anglų kalbos vertime. Tai pirmas lietuvių rašytojo knyga Karališkoje Atėnų bibliotekoje, daugeliui skaitytojų suprantama (anglų) kalba.

Antikinės graikų legendos (Ikaros tezę) įvedimas į romaną, leidžia tikėtis to romano vertimų ir jį graikų kalba.

● **Antano Tamošaičio** tapybos paroda Windsoro universiteto (Kanadoje) meno galerijoje atidaryta spalio 27 d. Paroda ten vyks iki lapkričio 21 d. Parodoje išstatyta 25 aliejiniai darbai. Išleistame parodos kataloge Antano Tamošaičio kūryba įdomiai aptaria Robert C. Windsor.

● **Kauno pilies pietrytiniame** bokšte, kuris išliko iš senovės laikų, įruošta mažas muziejelis (ekspozicija). Ant vienos bokšto

ateitininkų pirm. Laima Nainytė visus pakvietė prie studentiškos kavos ir pyragaičių. Simpoziume dalyvavusių tarpe jautėsi malonus pasitenkinimas. Girdėjosi pageidavimų, kad po visų spektaklių ir svarbesnių kultūrinių įvykių būtų pravedamas jų vertinimas panašiais simpoziumais. Tai būtų naudinga ir juos sukurusiems asmenims, ir organizatoriams, ir publikai.

to sienos pakabintas didžiulis kailinys su vokišku įrašu "Gerk kraują". Yra žalvario, keramikos dirbinių, paveikslų istorinėmis temomis, Žalgirio mūšio schema, senosios Kauno pilies maketas.

Specialiai šventėms siuntiniai į LIETUVĄ

Iš anksto apmokėtas muitas ir persiuntimas. Gavėjas nieko neįmoka.

SPECIAL — 1 35.50 10 sv. taukų, 10 sv. kvietinių miltų, 10 sv. ryžių, 10 sv. cukraus.

SIUNTINYS SEIMAI \$32.00 1 1/2 sv. degintos kavos, 10 sv. kvietinių miltų, 2 1/4 sv. cukraus, 2 1/4 sv. Farina, 2 1/4 sv. ryžių, 1 1/4 sv. makaronų, 1 1/4 sv. medaus, 1 1/4 sv. pieno miltelių, 1 1/4 sv. sviesto, 2 1/4 sv. taukų, 2 1/4 sv. rūkytų lašinių, 1 1/4 sv. rūkyto kumpio, 1 1/4 sv. ungariškos salami, 1 1/4 sv. šveicarškos sūrio, 1/4 sv. kiaušinių miltelių, 1 1/4 sv. maišytų vaisių, 1/4 sv. citrinos sūnės, 1 1/4 sv. geriausių sausainių, 10 sriubos "cubes", 1 1/4 sv. marmelado, 1/2 sv. datulių, 1/2 sv. figų, 1/4 sv. pipirų, 2 gabalai tualetinio muilo.

SKANUMYNAI \$42.50 1 1/4 sv. degintos kavos, 1 sv. šveicarškos šokolado, 2 1/4 sv. cukraus, 2 1/4 sv. ryžių, 1 1/4 sv. sviesto, 1 1/4 sv. šveicarškos sūrio, 1 1/4 sv. rūkytų lašinių, 1 1/4 sv. rūkyto kumpio, 2 1/4 sv. maišytų vaisių, 1/4 sv. marmelado, 2 1/4 sv. kvietinių miltų, 1 1/4 sv. geriausių sausainių.

ITALISKI NYLON LIETPALCIAI

Vyriški ar moteriški — visų dydžių nuo mažų iki didelių — spalvos tamsiai mėlyna, tamsiai žalia, tamsiai ruda.

2 LIETPALCIAI \$39.30 **BATAI — SPECIALIAI** \$46.00

2 poros geriausių rūšių odiniai batai, vyriški ar moteriški, stiprūs ir patvarūs, geros išdirbystės juodi ar rudi.

MOTERIŠKI ŽIEMINIAI BATAI \$31.00

Moderniški įmanomi arba suvarstomi, geriausios rūšies "boxcall" odos, su avies kailio pamušalu, labai stiprūs, šilti ir patvarūs, juodi ar rudi.

VYRIŠKI ŽIEMINIAI BATAI \$33.50

Suvarstomi, geriausios rūšies "boxcall" odos, su avies kailio pamušalu, labai stiprūs, šilti ir patvarūs, juodi ar rudi.

MOTERIŠKAS NYLON IMITACIJOS KAILINIS PALTAS \$99.00

Dovana visam gyvenimui — šiltas liuksusinis paltas — tamsiai rudas ar pilkas.

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street New York, N.Y. 10010

Reikalaukite mūsų nemokamo katalogo su dar daugiau dovanų. Taip pat pateiktas apie naują patvarkymą siuntinių persiuntimui.

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

ir tarnaitės. Paprastai atsiminimus rašo dideli žmonės. Juose aprašomi dideli nuveikti darbai. Šiuo atveju yra skirtinga padėtis. Kadangi visi pabėgėliai yra lietuvių tautos vaikai, todėl ir visi turėtų parašyti savus atsiminimus. Kiekvienas į įvykius žiūrės savomis akimis, iš savojo taško, todėl kiekvieno atsiminimai bus labai brangūs tautos istorijos šaltiniai. Jų rinkinys turės pavaizduoti visos masės kančios kelią. Tad nuo mūsų kartos priklauso šio įvykio pilnas ir išsamus atvaizdavimas. Labai svarbių nuotraukų, todėl tebūna prie atsiminimų prijungiamos ir jos. Reikėtų prijungti ir dokumentai, kas tokiu turėtų. Visą medžiagą siųsti Pasaulio lietuvių archyvu. 5620 So. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

Jei susirinktų didesnis kiekis tokių atsiminimų ir būtų galima juos atspausdinti, reikėtų, nieko nelaukiant, tai padaryti. Todėl kiekvienas atsiminimų siuntėjas turėtų pridėti lydraštį, nurodantį, kad galima spausdinti arba iki kada negalima spausdinti (iki rašiusiojo mirties, iki atskiros leidimo bei tam tikrų metų skaičiaus). Kiekvieno atsiminimai turės būti saugomi pagal pareikštą juos rašiusio valią. Tad neatsižvelgiant į tai, ko

kios būtų nurodytos sąlygos, reikia nieko nelaukiant pradėti rašyti atsiminimus.

P. Krž.

— Ir ožka ištektų, kad pinigų turėtų. (Panevėžiškų patarlė).

Amžinasis moteriškumas pritraukia mus.

— Goethe

NAUJAI PERTVARKYTAS

DIAMOND HEAD

RESTORANAS & LOUNGE

PASICULO JUMS DIDELĮ PASIRINKIMĄ

AMERIKIETIŠKŲ VALGIŲ

O JEIGU JUMS PATINKA EGZOTISKI VALGIAI,

pasirinkite JAPONISKĄ MENIU.

Tropikiniai gėrimai — mūsų specialybė

Padavėjos apsirengę "lėmono" rūbais

Jums ir jūsų draugams čia patiks sustoti prieš ar po teatro.

Priešpiečiai (LUNCH) duodami nuo 11 val. ryto.

Seštadieniais atdara 4 v. popiet. Sekmadieniais 12 val. dieną

Pirmadieniais uždaryta. Dėl rezervacijų —

TELEFONUOKITE 925-1678

Diamond Head

RESTAURANT & LOUNGE

3321 WEST COLUMBUS AVE. (Arti 79th ir Kedzie Ave.)

Savininkas Edmundas Mačiulis

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmą ir ketvirtą 9-9 val.; antrą, trečią ir šeštą, nuo 9 iki 6 val. sekmą atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

LUIZ AUTO REPAIR

6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629

TELEF. — 436-3699

KAROSERIJOS SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI

Atliekami tiksliai ir nebrangiai.

Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpaušyti paveikslų rėmai — pritalkinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago Tel. Virginia 7-7258-59

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli

A. BENIULIS

Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS

IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkuami čia įvairių filmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Telef. Prospect 6-8998

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE No-Limit on MILES... No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Meribota garantija: iki susidėvėjimo. Ratlankiai (wheels)

Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service

2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois

Telef. — GROvehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šešt. 7 v. r. — 3 v. p.p.

Sėkm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS ČESAS

Stebėkitės, pušelės...

50 metų Alytaus gimnazijos sukakties ir jos minėjimo jaunimo celtre, Chicagoje, š. m. lapkričio 28—29 d. proga.

VYTAUTAS VOLERTAS

Sūdūviai, pilys, baudžiava

Visur, visur Dzūkijoje sutinkame pušis, lyg grakščias keliauninkas, tarp kalvų pakrikusias. Aukštumose įkopusias, jos daug, daug mato. Mato Merkinę, Liškiavą, Punią, Druskininkus, Leipalingį, Veisiejus. Mato Birštoną, Seirijus su Krikščionimis. Mato Daugus ir iki Trakų siekia. Prieš jas tolimose mėlynuoja kaspinai, — tai bėga Nemunas, tai rieda Merkys. Akiraty blizga, mirkčioja Dusios, Metelių, Obelijos, Daugu ežerai. Blizga, mirkčioja gausybė mažesniųjų.

Pasimašo vėjas, pamojuoja žalią pušies skara. Atitrūksta debesėlis rasos lašų ir smelkiasi žemėn. Skurdžion, vietomis tik griki ir baravykų primančion. Žinoma, ir prakaitu su vargu.

Sios žemės dalį, kairiame Nemuno krante prigulusia, kartais Užnemune, kartais Suvalkine Dzūkija, kartais Dainava vadiname. Tai sūdūvių (jotvingių) tėviškė. Jie dar Mindaugo laikais nebuvo išnykę Veisiejų apylinkėse (vietovė minima 1253 m. Mindaugo dokumente), jų kalbą išlikusi Seirijų ir Leipalingio yduose. O Krikščionyse 1958 m. pats Nemunas, pavarai patvinęs, atidengė sūdūvių didikų kapus, supiltus V amžiuje po Kristaus.

Kas gyveno ties Merkinė jau vėlyvame ledyno laikotarpyje, kaip iškasenos rodo? Nežinia. Bet prieš tris tūkstančius metų giliai žemėje paliktus tvirtovės ženklus Liškiavoje archeologai priskiria sūdūviams.

Lietuvos valstybės pradžioje ir jos stiprybės laikotarpiu kraštą padėjo saugoti gausybė Dzūkijos pilių. Alytus laikomas senesniu už Kauną, nors Algirdo laikais čia rymojusi pilis dar buvo medinė. Merkinėje tvirtovė stovėjo jau 12 a. Spėjama, kad Mindaugo sostinė buvus kažkur netoli Daugu. Vėlyvieji archeologiniai tyrinėjimai (1956 m.) tvirtina, kad garsieji Pilenai, kur, kryžiuočių apsupti, susidengė tūkstančiai lietuvių su kunigaikščiu Marčiu (1336.2.25) yra ne kas kitas, kaip Punią. Kėstučio laikais jau rašoma apie Birštoną ir Jėzną, o Dauguose dažnai lankydavęsi Vytautas, buvojęs Jogaila. Pastarasis čia 1380 m. medžioklėje pasirašęs slapta sutartį su kryžiuočiais.

Tai seni, seni laikai. Garbingi laikai. Tik vėliau, Lietuvos didikams pamėgdžijojant lenkus, Dzūkija, kaip ir visa Lietuva, tapo feodalinių mainų ir dovanų objektu. Vietovės eina iš rankų į rankas, lyg daiktai ar žaislai. Štai karalienė Barbora Radvilaitė savo laikų valdo Alytų, Stakliškes, Simną. Karalienė Bona gauna duokles iš Perlojos. Sapiegos ir Radvilai viešpatuoja Seirijuose, Leipalingy, Šventžery. Oginskis turi Kapčiamiestį. Glinškis Veisiejus, Liškiavą, Prienus. Jėzėn šeiminkauja Pacai. O štai kiek svetimų pavardžių: Bžos, tsvskiai, Dimitrovičiai (Dauguose), Chodkevičius (Seinuose) ir t.t. Šio Lietuvos krašto neaplenkia baudžiava. Leipalingyje dvarininkas Kruševskis baudžiau ninkus mainydavęs ir geresnius šunis, o jo 'akamonas' Rėkas žmones kinkydavęs ir vežimą kartu su arkliais.

Sukilimai

Dzūkai nemėgo jungo, stengdamiesi jį nušikratyti. Todėl jau 1831 m. sukilimas palietė Kapčiamiestį. Jame buvo viena iš sukilimo vadų, grafiatė Emilija Platerytė, čia ji susirgo ir mirė. Slaptai palaidota bažnyčios kapinėse, kur jos kapas su paminklu išliko iki šiandien. 1863 m. sukilimas Dzūkijoje liepsnojo labai plačiai. Sukilėliai veikė ties Alove, Lazdijuose (kap. Liaudanskio grupė), Liškiavoje, kurios kleboną Bartlinskį ištrė-

mė Sibiran už sukilėlių rėmimą. Vyko kova su dideliu rusų daliniu ir ties Krikščionimis, o visas Simnas buvo net sukilėlių užimtas. Tur būt, daugiausia prisidėjo Seirijai. Jų apylinkėse laikėsi apie dešimt sukilėlių būrių, čia buvo jiems dirbami vežimai, siuvami pakinktai, kalami ginklai. Net savo kapelioną turėjo, o mūšiuose paguldė apie pusimtį gyvybių.

Bundant tautinei samonei, Dzūkijos šviesiausi tašku atrodė Seinai, A. Baranauko, Anykščių šilelio autoriaus, vyskupijos centras. Čia išleistas Šaltinis, čia vyko didelis Aušros, Varpo, Tėvynės Sargo laikų judėjimas. Svarbią reikšmę turėjo kunigų seminarija, kurią trumpai lankė ir V. Kudirkas.

Karai

Pirmasis pasaulinis karas nuterėjo daugelį vietovių. Išgriovė miestelius, nuskurdino ūkininkus. Buvo sunaikinti didingi Varėnos miškai, visiškai išgriautas miestelis. Vėliau čia siautėjo lenkai, o Varėną II net okupavo. Nepriklausomybės kovos su lenkais kankino Alovę, Nėdingę, Merkinę, Lazdijus, Kapčiamiestį, Leipalingį. Perloja ėjo iš rankų į rankas (vokiečiai, lenkai, bolševikai), kol pagaliau miestelis nusprendė pats gintis ir tuo tikslu net įkūrė savo 'Respubliką' (1918.11.13), ištvėrusią ištisą mėnesį. Lenkų siautėjimas čia ilgai nesiliovė. Dar net 1923 m. jie ties Merkinė, naktį įsibrovę, žiauriai nužudė mokytoją Bloznelį.

Lietuvos valstybei didelį pavojų sudarė ties Alytumi besiveržią bolševikai. Čia kovose ant Nemuno tilto žuvo pirmasis atskūrus Lietuvos valstybės karininkas A. Juozapavičius, pirmo pėst. pulko vadas. Didelės kautynės vyko ties Jėznu. Žmonės stengėsi atsispirti, ir Simne per vieną dieną užsiregistravo 70 savanorių.

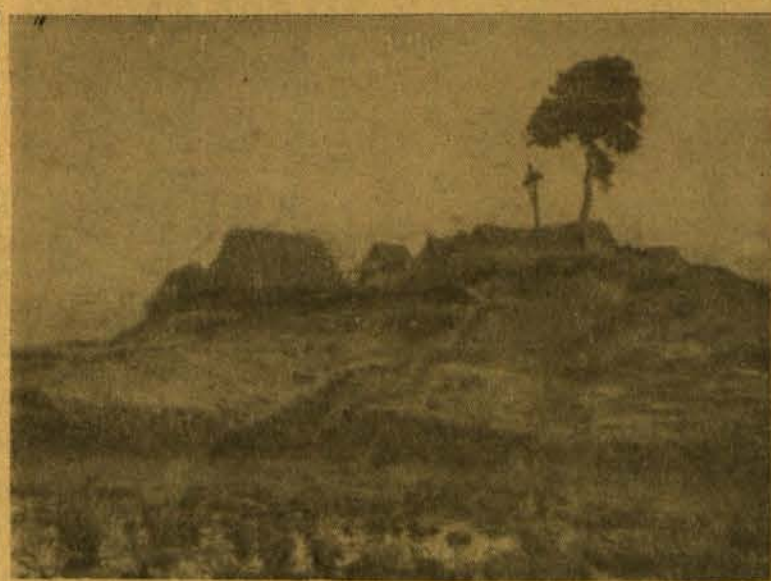
Retai kuriam kitam Lietuvos kampui buvo lemta tiek vargo. Nei iš vienos Lietuvos srities, tur būt, nepareikalauta tiek kraujo, kaip iš Dzūkijos. Po 1918-1922 metų maišaties, po trumpo ramybės, kurybos laikotarpio kilo Antrasis pasaulinis karas. Jau pirmą vokiečių okupacijos dieną, dar gyvam esant Sibiran trėmių siaubui, Alytuje buvo vokiečių nekaltai sušaudyta apie 200 asmenų. O kur dar vėliau dailiame Vizgirių miške nacių mirtin suvartyti žydai ir belaisviai rusai.

Ir karui pasibaigus, Dzūkijon ramybė negrįžo iki 1951 m. Kas nežino Punių šilo, su partizanų vadovybių slėptuvėmis? Merkinėje, Veisiejuose, Šlavantuose, Lazdijuose, Udrijoje, Simne neramumai tęsėsi iki 1950 m. Leipalingy didelės kautynės ėjo iki 1951 m. pabaigos. Čia laikėsi Lietuvos Laisvės armija ir laikėsi kietai. Gerdašių miškuose vyko nepaprasti žiaurumai. Šarūno rinktinė, sudaryta jau 1944 m. Seirijuose, Trako miške kaudamiesi paguldė 200 rusų karių. Labai sunkiai aprimo Miroslovo ir Krikščionių apylinkės.

Šiuo metu kalneliuose sukopusios pušys mato tarp neįkainojamų istorinių paminklų pakrikusius kolūkiečius. Mato ir visas pušes. Mato, mąsto. Ir kas ateis, iš kur ateis? Iš Rytų, iš Vakarų? Kils iš žemės, atplauks banga, kaip Eglei Zalčio kraujas? Stebėkitės, pušelės. Saulės jūm užtenka, o žemę padrėkino prakaitas, kraujas. Iš jos greičiausiai kils ateitis. Iš savos žemės, iš skurdžios.

(Daviniai imti iš Lietuvių Enciklopedijos ir iš Mūsų Lietuvos)

— JAV 1968 m. dėl riaušių ir nusikaltimų buvo pasamdyta 26,000 vyrų papildomos policijos.

A. Znaidzinavičius

Dzūkų kaimelis (1906)

Skrodžiamas, operuojamas ir dezinfekuojamas Vaižgantas

Atgijimas ir skatinimas pagarbos, net branginimo tokių kūrėjų, kaip Maironis, Vaižgantas, Krėvė, Kirša, jų ir apie juos raštų leidimas, taip pat didėjęs dėmesys ir gyviems išėjusiems menininkams bei rašytojams, nors nei kiek neįsisteigusiems vadinamajai 'socialistinei Lietuvai', Lietuvoje dabar jau aiškiai pastebimas faktas. Jame pinasi dvi gijos: viena prigimtinė, kita primestinė; viena tramdoma veržli, kita varoma nerangi... Viena — ilgesys pakvėpuoti nestamputu, neuniforuotu pirmatūkiu laisvos kūrybos atmosfera. Kita — naujosios klasės dairymasis atramų kilstelėti savo tebesvyrinėjančiam autoritetui.

Neseniai ignoruoti ar net niekinti kūrėjų nauji ar atsigavusieji gerbėjai dabar ypatingai uoliai pabrėžia antrąjį motyvą ir dedasi apie pirmąjį nei nepagalvoję. Tik ne visų mąstiuose yla vienodai pasislepia...

Yra tarp ko kita ir toks faktas, kad apie Vaižgantą stambų straipsnį (docento J. Zinkaus "Vaižgantas — kunigas ir Vaižgantas žmogus") rado reikalo įsidėti net ir KOMUNISTAS ('69-9), vilniškio komunistų partijos centro komiteto mėnesinis žurnalas (leidžiamas, beje, taip pat ir rusų kalba).

Antroji gija — kėsintis į kietą Vaidantą kone į komunistų partijos kandidatų gretas — parodyta rašinio gale. Esą, jeigu

Vaižgantas nebūtų miręs septyneri metai prieš "socialistinę Lietuvos išvadavimą", tai, be abejo, "būtų galiausiai nusikratęs savo iliuzijų ir būtų stojęs į aktyvių naujo gyvenimo statytojų gretas". Ir straipsnio pradžioje autorius teisingai, kodėl net ir apie toki J. Tumą galima net ir komunistams pakalbėti. Pirmą papasakojo, kaip J. Šliūpas pagrindė savo nemelę visiems kunigams, be išimčių, taigi ir Tumą tik gerbęs, bet nemylėjęs. O tada pareiškė:

'Savasias išlygas dėl J. Tumo, aišku, būtinai turime pareikšti ir mes — tarybiniai žmonės. Pritardami Vaižgantui ten, kur jo visuomeniškumas ir jo patriotizmas sutapo su lietuvių liaudies ir visų darbo žmonių reikalais, mes ryžtingai atmetame jo nacionalistinius ir clerikalinius prietarus, jo mėginimus sutapatinti visuomenės labą su lietuviškos buržuazijos ar net reakcingiausios jos sluoksnių labu'.

Šios deklaracijos prasme doc. J. Zinkus "skrodžia, operuoja ir dezinfekuoją" kun. J. Tumą, bet rodydamas ne tik tą, ką jame palieka, o ir viską, ką atmeta...

Straipsnio gale pateiktas ilgas naudotų šaltinių sąrašas (į rusišką žurnalo variantą nedėtas), kad paties autoriaus tai būtų giliai pasinėrusio į Vaižganto laiškų atmosferą. Apstypriai padvelkė ta atmosfera netgi KOMUNISTO puslapiuose, 1969-tais metais. (ELTA)

Kultūrinė Kronika

• Naujas Vlado Šlaito poezijos rinkinys. Šio Anglijoje gyvenančio, žymaus mūsų viduriniojo rašytojo kartos poeto nauja knyga šiomis dienomis išleidžia "Ateities" leidykla. Rinkinys vadinasi "Aguonų gaisras". Jo išleidimas kaip tik sutampa su poeto atvykimu Amerikon skaityti čia kelius rečitalius savo poezijos. Anglijos lietuvių rašytojus (Vladą Šlaitą ir Joną Kuzmiskį-Gailių) tokiu literatūrinė išvyku atkvičia Chicago Anglijos lietuvių klubas. Jaunimo centre, Chicagoje, svečiai rašytojai savo kūrybą skaitys lapkr. 9 d., 2:30 val. popiet. Tikimasi, kad tokia proga ten pat jau bus galima įsigyti ir naująją lietuvių rašytojų draugijos 1959 metų laureato Vl. Šlaito knygą "Aguonų gaisras".

Dviejų rašytojų atkvičimas iš tokių nuotolių į čionykštes lietuvių kolonijas (po rečitalio lapkričio 9 d. Chicagoje Šlaitas dar pakviestas ir Detroito lietuvių) yra, tur būt, pirmakartinis. Bet jis neturėtų būti ir paskutinis, ugdant dėmesį mūsų literatūrai ir įvairioms kolonijoms kviečiantis rečitaliams mūsų arčiau ir toliau gyvenančius rašytojus.

O rašytojų iš Anglijos atvykimo proga dabar lengvai galėtų pasinaudoti ne tik Chicago ir Detroitas, bet ir kitų didesnių JAV ir Kanados lietuvių kolonijų, rašytojus atskviesdamos ir pas save.

• Didžiojo lietuvių kalbos žodyno II tomo antroji laida iš-

leista J. Klimavičius, D. Lukšys ir K. Vosyltė; redagavo J. Kruopas, A. Lyberis, J. Paulauskas, J. Senkus ir B. Tolutienė; talkininkavo K. Eigminas. Taigi iki šiam laikui išleisti septyni didžiojo žodyno tomai, apimę žodžių raidėmis A — Mėlti. Manoma, kad kita tiek tomų turės būti ateityje išleista.

• Disertacinį darbą apie M. K. Ciurlionį menotyros mokslų kandidato laipsnui gauti Lietuvos mokslų akademijos Istorijos instituto mokslinėje taryboje apgynė Vytautas Landsbergis. Tema — Kompozitoriaus M. K.

MOVING
Apraustas perkraustymas
Ivairių atstumų
A. VILIMAS
823 WEST 34th PLACE
Telef. FRontier 6-1882

NAUJI — PATOBULINTI
GERESNI NEI PINIGAI

**DOVANŲ
PAŽYMĖJIMAI
Į LIETUVĄ**

OFICIALIAI
PILNAI GARANTUOTI
NAUJOS NUPIGINTOS
KAINOS

Vneshpoytorg labai nupigino visas kainas, jau dabar galiojusias. Kad su DOVANŲ PAŽYMĖJIMAIŠ ir tik su DOVANŲ PAŽYMĖJIMAIŠ, jūsų giminei gali pirkti ka jė nori per Vneshpoytorg krautuvės už KUO PIGIAUSIAS KAINAS ir to dAI GAUS DAUG DAUGIAU PREKIŲ NEI ANKSCIAU Jūsų giminei tai patvirtins

PATOBULINTAS
PATVARKYMAS

Išvengimui kai kurių praeltų nesupratimų, DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI dabar išrašomi netto sumoje ir visai komisi, viso 25%, bus praskaitomi. Pasakmė šio patobulinto patvarkymo ir taip labai nupigintom kainom Jūsų giminei GAUS DAUG DAUGIAU PREKIŲ UŽ PILNĄ SUMA NEI ANKSCIAU. Todėl DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI yra geresni nei pinigai, nes su pinigais Jūsų giminei negali gauti tokių vertybių. Jūsų giminei tai patvirtins. Minimumas DOVANŲ PAŽYMĖJIMO yra \$60.00, bet virš to galite siųsti bet kokio sumoj. Siųsdami užskaitymo pinigų, prašome pridėkite dar 25%. Daugelis tūkstančių žmonių jau yra užsake DOVANŲ PAŽYMĖJIMUS savo giminei per INTERTRADE EXPRESS CORP., o dabar Jūsų giminės bus dar daugiau patenkinti nei anksčiau. Todėl padarykite Jūsų giminei laimais. Užsakykite Jums DOVANŲ PAŽYMĖJIMUS. Taip pat mes dar priminėmės užskaitymus Moskitoit automobiliams kol išsibaigs ribotas jų skaičius

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per
**INTERTRADE
EXPRESS
CORP.**
125 E. 23rd Street
New York, N. Y. 10010

REIKALAUKITE MŪSŲ
NEMOKAMO KATALOGO
su pilna informacija apie
Dovanų Pažymėjimus ir apie
patvarkymą dovanų perstatimui.

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per
**INTERTRADE
EXPRESS
CORP.**
125 E. 23rd Street
New York, N. Y. 10010

REIKALAUKITE MŪSŲ
NEMOKAMO KATALOGO
su pilna informacija apie
Dovanų Pažymėjimus ir apie
patvarkymą dovanų perstatimui.

HIGH RATES

4.75%
PER ANNUM
ON REGULAR
SAVINGS
CURRENT RATE

5.25%
PER ANNUM
ON INVESTMENT
BONUS
\$1,000 MIN.

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4070 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632 LA 3-8248

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos,
Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampus 58th Street
Telefonas — PRospect 8-9533

G E L E S
Vestuvės, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
GUZ A U S K U
BEVERLY HILLS GFIANYCIA
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

REMKITE "DRAUGĄ".

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. lapkričio mėn. 1 d.

7

Ciurlionio muzikinė kūryba. Au- gistravo ir aprašė jo muzikinius torius taip pat parašė mokslinę kūrinius ir surišo juos su lietuvių ir Europos muzikos raida. M. K. Ciurlionio biografija, sure-

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
490 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE 234-4378

MIDLAND B-vė patar-
tauja taupant ir duoda
namams įsityti paskolas.
Dėkojame už pasitikėjimą
ir esame pasiruošę Jums
patarnauti ateityje.

4 3/4%
PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and
Compounded Quarterly

5 1/4%
6-MONTH SAVINGS
CERTIFICATES
Minimum \$1,000

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street Tel. 476 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

**PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR
MONUMENT CO.**
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų
Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

**MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME**
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

E U D E I K I S
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid
TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS
4330-34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 7-1741-2

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SONOS
(LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. Halsted Street Tel. YARds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lituanica Ave. Tel. YA 7-1138-1139

PETRAS BIELIONAS
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. Lituanica Ave. Tel. YARds 7-340

VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

Spogliai ir Dugliai

Redaguoja dr. S. ALIONA.

BALFAS KARIAUNINKAS

Balfas tikrai įsteigtas kovai, jis iš esmės sudarytas kariniais pagrindais, kad galėtų, taip sakant, vargą patiesti ant menčių. Su vargu ši militarinė įstaiga visą laiką kovojo ir, reikia pasakyti, jai daugiau ar mažiau sekėsi visas kovas laimėti. Pasisekimas tačiau nebuvo labai palankus Maskvai, kuri mano, kad ji tik galinti visur laimėti. Svarbiausia, kad Maskvai labai nepatiko Balfas, kam šis su vargu kovoja, tai juk reikiama ne ką kita, bet konkrečius komunizmo namų puolimus ir atakas. Juk komunistinė Maskva yra labiausiai pažengusi skurdą ir vargo kūrime, taigi, Balfas tiesiog kerta į pačius komunistinės stiprybės pagrindus, mažina skurdą, kurį komunizmas labai puoselėja.

Pirmiausia puolė a.a. Balfas reikalų vedėją kun. L. Jankų. Šis puolimo neišgandė, o susikvietė žurnalistas ir pasakė, kad jokių karų nekėles, o tik vargšams siuntinį siuntęs, o kadangi Maskva nori, kad visada egzistuoti gies-

Bolfo aukų rinkėjas, baisiausias Maskvos gąsdintojas.

mė: "Išalkusi minia pirmyn", baisiai išsigando Jankaus. Amerikiečiai buvo įtikinti, taigi nuo to Maskvai dar labiau sirdį suskandė, drebejo milžiniški jos vartai. Juk galima suprasti, kokia gi tragedija ištinka šauniąją komunistinę sistemą, kur visi eilutės prie batų ir prie ratų stovi, kur be eilutės negali nusipirkti ne obuolėlio nė kopūstėlio, nė kepurėlės, nė skrytėlės, kai pamato, kad koks nors žmogus gauna tuos dalykus be eilės. Taip sakant, Balfas atsiūstus. Tiesiog griūva Kremlius, lyg ten nuo kokio Maotsetungo griauždėjimo. Taigi Maskva, pamąčiusi, kad šitas Balfas kariauninkas nenugalimas, vėl pradėjo rengtis naujai ofensyvai.

Pasirengimas vyko jau anksčiau. Kadangi Vilniaus poste cenzūruojami visi laišukai, tai visus tuos laiškus, kurie lietuvių Balfą sutelkė skrym ir pavadė enkavedistiniam žurnalistui Vyt. Minio-tui, kad šis sutarkytų ir kirstų visiems, kas tik Balfas eilės muša didžiausią Maskvos išradimą — skurdą. Taigi tame rašinyje ir atsirado trys didžiausi Maskvos priešai kunigai, norį nuversti visą komunistinę sistemą. Tai beveik karininkai a.a. Jankus, Geiščūnas ir Martinkus. Gi prelatas Končius tai jau pagal Maskvos pranešimus yra beveik maršalas, paties Washingtono pastatytas tai vargšai Sov. Rusijai į žemę kalti.

Maskva, kuri šiuo metu labai susirūpinusi, kad visos karvės būtų išmėlytos ir mėšlas išvežtas Lenino šimtmečio garbei, dabar Balfą yra pritrękta ir išmesta iš pozicijų, juo labiau, kad šiuo metu Balfas vykdo vaju ne kam kitam, o vargū mušti. O kas muša vargą, tai tas yra vargo ga-

mintojos Maskvos priešas.

Suvaromi Lietuvoj kolchozninkai pasiklausyti koks komunistiniam pasauly rojus, pasidžiaugti ir įsitikinti, kad jie labai laimingi. Laukia, laukia, o vyriausiojo rojaus skelbėjo prelegento nėra. O gi pasirodo, jis besiruošdamas kalbai apie komunistišką rojų sužinojo, kad kaimynas gavo iš Amerikos siuntinį, tai taip juo sušidomėjo, kad užmiršo ir paskaitą, kur turėjo įrodyti, kad Amerika miršta badu, o sovietinis gy-

Bolfo armija — aukų rinkėjos

ventojas nuo persivalgymo. Ir kas gali sakyti, kad čia nėra tas Balfas kalta, šitaip išmušęs iš vėžių komunistinius pareigūnus. Be abejo, vargas kompartijai, kai vienas Balfas siuntinys visa propagandą į nieką paverčia, tiesiog garbingosios Maskvos apaštalių pastangas į miltus sumala.

Balfas yra kariauninkas, jis muša skurdą, ir todėl Vilniuje visus laiškus į Sibiją ir į Ameriką kontroliuodama ir fotografuodama, Maskva paskelbė eilę tu laišku, rugšėjo 6 d. "Tiesos" numeryje ir po to dar ketvertą dienų. Straipsnių serija baigta reikalavimu, kad, jei Balfas duoda, reikia neimti, nes "Žinokite, kad tai yra priešas ranka". Ką tu pasakysi, Balfas drebins Maskvos var-

Raganų vakaro keliauninkai

Šimtinis laureatas — spyglininkas

Neseniai Chicagoje buvo išteiktas Lietuvos Rašytojų d-jos premija kan. Mykolui Vaitkui. Patikrinus jo eilių rinkinį "Liepsnelės", išleistą Tilžėje, rasta nemaža spyglinių eilėraščių, kurie tinka ir dabar, nes geriamas brolis lietuvis net ir po pusės šimto metų nepasikeitė.

Lietuviškai kalbėti nesigėdindami

Gėdies lietuvių kalbos, protingas, brolau? Vargšams — prasičokams lietuviškai lieka šnekėti. Ponams lenkauti — vergauti pritinka labiau.... Gėdies lietuvių kalbos, išmintingas brolau.

Kritikų minia

Žiūrėk, brolau, juokingas plotas: Prie galijotų galijotas, Tarytumei kopūstų daržas, O gal geriau — žuvingas varžas. Ne kopūstai ir ne žuvis

PRAKTIŠKAS PATARIMAS BALIŲ RENGEJAMS

Norint gauti iš įvairių parenkimų — balių daugiau pelno, patartina štai kas:

Reikia turėti pardavimui išgėrimų, žinoma, toje pačioje pataipėje, kur balius dalyviai svečiuojasi.

Nepažeisti ant stalų prie valgio vandens ar alvudiškos giros. Užkandžiai turėtų būti šūroki.

Kavos duoti nedaugiau puodelio ir silpnos kokybės, kad nepakenktų geriančiųjų širdžiai.

Padaryti loteriją ir visus svečius aprūpinti bilietukais, kaip išlaidų priedą prie vaišių.

Balių baigti 4 val. ryto.

Tokia kombinacija buvo panaudota viename rudens baliuje, kurio šimtu procentų pavyko.

Saulinskis

DIDELĖ PROBLEMA

—Sako, tu greit vesi, Svensonai?

—Ak, nežinau! Mano sužadėtinė nenori tekėti už manęs tol, kol aš neišmokėsiu savo skolų; o aš jų negaliu išmokėti, kol negausiu jos kraičio.

Grybai ir tarybinė tikrovė

—Išvaizduoji, pririnkau daugybę baravykų, nutariau juos konservuoti, nuėjusi į parduotuvę, nusipirkau dangtelių...

—Kur taip buvo?!

—Sapne...

"Valstiečių laikraštis"

Retas momentas

Viename laikraštyje spalio 10 d. koresp. St. P. rašo apie jaunavedžius:

"Pasigirdo maršo garsai ir atvyko visų laukiami jaunavedžiai. Jų veiduose spindėjo vieno kitam meilė. Tai momentas, kuris pasitaiko gal tik vieną kartą gyvenime".

Taigi, tuokiasi visam gyvenimui, o meilė tik per vestuvių vaises.

tus, virpa enkavedistų rubaškos, o mes visi manėme, kad Balfas yra tik vargšų šelpit, o ne skurdą gaminimo mašinai Kremliaus griauti. Taigi kažin ar nevertėtų tos kariškos organizacijos direktorius pradėti vadinti generolais, jei tokiom taikiom priemonėm visą enkavediją supurtė.

S. Kurdeiva

Tiek senesnioji tiek dabartinė karta mėgsta gėrėtis žvaigždėmis.

AMŽIUS IR LIGOS

a. Atsirūgsta burnoje

"Nors esu senas, tačiau ir man atsirūgsta burnoje ir aš metu laikraštį", skundžiasi V. Šliogeris "Akiračių" nr. 6. Medikai gi teigia, kad kartais atsirūgimą išsukia padidėjęs rūgštingumas skilvyje, be to skilvį galėjo sugadinti ir alkoholis, jei anais laikais, prisilaikant arčiau prezidentūros, pasitaikydavo dažniau burnelę išmesti.

b. Sukrinka logika

V. Šliogeris išėjvijos spaudą vadina "grynais propagandos leidiniais". "Laisvo žodžio leidinių turime tik neseniai "Akiračius" JAV-se ir "Nepriklausomą Lietuvą" Kanadoje. Propagandos leidiniai normaliai siunčiami skaitytojams veltui, bet ne už pinigų — prenumeratą. Drįstu taip tvirtinti, nes eilę metų prenumeruoju vienuolika lietuviškų leidinių".

Ir suprask, kai teigia, kad propagandinių leidinių nereikia prenumeruoti — jie siunčiami veltui, "laisvo žodžio" leidinių esą tik du, bet jis vis tiek prenumeruos vienuolika. Nesusiveda logika, nei matematika.

c. Neviskaina
"Gi mūsų jaunimas, ypač intelektualai ar pusiau intelektualai"

Ištrauka iš Bolfo vajuos rašto

Vėl Bolfo vajuos, spalio mėnuo Te labdaros žvaigždėle žiba, Vėl prašo paaugot kiekvieną Visa direktorių taryba.

O taip prieš dvidešimt metų Ne vienas ieškojo Balfan kelio, Prašyti kelnų arba batų, Švarkelių, švarkų ir suknelių.

Ir taip ne kartą pagalvoju. Gal būt tenai stovykoj Hanau, Kelnės, kurias tada nešiojom, Buvo siūstos Rudžio Antano.

Dabar mes skačių arba pajų Geriam ar kemsame kiek telpa, Todėl pagerbkim Bolfo vaju Ir renkim broliškąją šalpą.

T. Určius

Konstruktivi kritika yra tada, kai tu kritikuoji kitą, o destruktivi, kai kitas kritikuoja tave.

ATMINTIS IR UŽRASAIMAI

"Mano manymu, tėra verta rašyti tik apie tai, kas atmintyje liko, o neliko, tai tikriausiai nebuvo nė verta atsiminti".

"Akademinių Prošvaisės".

Kalėdos ar Velykos?

"Akiračiai" nr. 6 (10) paskelbė tokią žinutę: Kristaus gimimo proga: Lietuvos krikščionių demokratų pirmininko velykinės pastangos atsikratyti Vlikui ir "Akiračiams" talkininkaujančio V. Rastenio.

Keista, jog "Akiračiai" nežino, kad "Kristaus gimimo proga" yra daromos ne velykinės, bet kalėdinės pastangos.

lai, tiesiog nebegali virškinti skaityt mūsų išcenzūruotos spaudos". Vargas, kai intelektualamas nebevirškina.

d. Baimė

"Tegu konservatyvūs p. leidėjai bei redaktoriai mane karia, tačiau rašau liūdna tiesą". Tiesa labai liūdna. Dėl to liūdnumo ir "Akiračių" redakcija straipsniui davė tokią antraštę: "Spauda kenkia lietuvių". Tik p. Šliogerui dėl korimo būkštai nereikia, nes pats save pakorė.

S. Lapukas

NORAI IR VEIKSMAI

Senas, jauną merginą veles milijonierius po širdies smūgio sakoligoninėje savo jamai žmonai: —Tu nebijok, kai aš numirsiu, aš tau paliksiu daugybę namų, milijoną akcijų, vasarvietę, kad tau jokia blogo nebūs.

—Koks tu pūtkus, ką aš tau galėčiau padaryti, — atsakė jaunoji žmona.

—O gi, neužgniaužk vamzdžio ir leisk deguoniui tekėti į mano palapinę.

Ilgai plaukai reikiama, kad praradai galvojejo galią, o išsigijai veikimo jėgą.

SRIUBA IR LEMPUTĖS

Skaitytojas A.L. iš Širvintų rajono rašo: "Yra sakoma, kad ir iš kirvio galima išvirti skanią sriubą. O ar galima panašią sriubą išvirti iš turistinio žibintuvėlio lemputės?"

Negalima, net jei ir turėtume mėsos bei prieskonių, nes niekur negausite žibintuvėlio lemputės. "Šluota".

Konstruktivi kritika yra tada, kai tu kritikuoji kitą, o destruktivi, kai kitas kritikuoja tave.

VERTYBĖMS BESIKEIČIANT

Seksas buvo pasidaręs pasaulyje tarytum karaliumi ar karalienė. Deja, nelabai ilgai tas tėsėsi. Laikai keičiasi ir seksas blizgėjimas, pasakytume, nublunka — nustoja populiarumo.

Žodžiu, nežiūrint kaip ten bebūtų, seksas pasidarė tarytum parduota prekė ir juo mažai kas besidomi. Net ir spaudoje — seksinių įvykių aprašymai, galima sakyti, verčia skaitytojus tik žiovauti. Ir jaunieji paaugliai sako, tiesiog, privargę nuo, taip vadinamo, seksinio gyvenimo ir nuo sekso reikalais besidominčių laikraštininkų, siekiant su jais interview. Gi seksinės knygos — kainuojančios dešimtuką už tužiną.

Trumpai tariant, seksas baigia savo dienas.

—Tad, kas gi, — žinoma pasiklausite, — vieton jo? O gi, žinovų teigimu, seksas vietą beužimaš — kas? Maistas.

Maistas — tai didelis dalykas nūdien. Taigi, seksas išeina, maistas ateina.

Beveik kiekvienas ypač iš jauniesniųjų ir iš moterų šiandien laikosi dietos. Sokolado plytelės suvalgytas — verčia mergaites jaustis kur kas daugiau nusikaltusiomis, negu po pirmo bučnio. Ką, pvz., mergaitė daro šiandien, pasimatymą su berniuku paskyrusi, jos dalykas, tik, žinoma, ligi tol, kol ji ten nevalgo per daug. Nei viena motina nenori būti iklimpusi gyvenimo dumbliu — suuo kuo? Gi su riebia dukterim.

Šiandien žmonės — gulie apgulę krautuves, bepirkdamai bekorlorijinius šaltuosius gėrimus, — soda, papsa ir t.t. Be to, biskvitus, sriubai miltelius, ledus, nukolorintą vaisių džiusą ir kt. Apie mėsą — įvairiausių steikus ir kt. — mažai kas begalvoja.

Šiandien žmogaus moralė — gali būti ir palaidesnė, bet tik — ne jo pilvas. Šis padaras — privalo būti suvaržytas ir dar kaip!

Garsūs daktarai — mokslininkai pasitarnavo šių dienų maitinėj beprotyste išsivystyti. Ir kur gi ne? Jie juk teigė ir tebetigia, jog visokiausias maistas, pradedant kūdikio motinos pienu, gali būti žmonėms ir jų sveikatai pavojingas.

Spaudoj jau užtiknami maži skelbimėliai, raginantys tokią ir tokią dieną ir tokiu kaip tik laiku susirinkti maistu besirūpinantiems į tokią vietą, kur, girdi, būsią pasikeista becolorinio maisto gaminimo receptais.

Ir dar kokių nuotykių toj sriti nutinka — ką čia viską ir išsakysi. Štai, viena moteris, vieno dienraščio kolumnistė, skelbia sensacingas žinias, jog iš jos apklaustųjų eilės studentų, net 50 proc., prisipažinusios, kad nepasitenkinusios motinų įdėtu dietiniu maistu, o valgiusios kartu su jaunuoiais studentais iš jų pirktų maisto dežučių.

Kažkokios gi pakraipos bažnyčia — pasiskelbusi, jog ji priešintis dietinių pilulių naudojimui.

Sakoma, jog "padoriu" (nenorinčių sustorėti) mergaičių gimtadieniais "napoleonai" būsią kepami nebe kepyklose, bet užsakoma.

mi pas skulptorius (kad ir pas Jokūbą Dagį) ir išdrožiami iš medžio. Tai būsią ir graži, ir nepavojinga (sustorėjimo atžvilgiu).

Garsus psichiatras neseniai laikraštyje barė tėvus, kad, girdi, jie nepasvevenčia pusvalandžio ar valandėlės laiko ir nepakalbą, neišaiškina savo sūnams ir dukterims (ypač pastarosioms!) apie steikų, roast beefų, mashed potatų, ir coconut creamų pajų kenksmingumą sveikatai bei kitus padarinius, susijusius su tokių dalykų valgymu.

Vienas garsus kolumnistas (lai kraščiuose) ir radijo pranešėjas, vardu Pierre paskelbė, jog jis nieko blogo nematęs maiste ir jis beveitytu, kad jo dukte džiaugtusi "cheesburgeriu" namuose, bet ne kažkieno automobilyje, pastatyta kur nors po medžių uždanga.

Kitas, sau žmogėnas, vardu Haroldas, sakosi rašysiąs 500 psl. apimties knygą ir išdėstysiąs daugelio maisto rūšių kenksmingumą žmonėms, jų tuginimą ir, plius prie to, išnešias į viešumą įvairių bankietų kenksmingumą pročiū — valgyti skaniai ir daug.

Kažkokia radijo ir televizijos pranešėja Šefija, sakosi baigianti išrasti ir pagaminti plokštelę su dainomis, kuri pavaduosianti žmonėms maita.

Kažkoks dr-žuanas žadas vėl grįžti prie sekso garbinimo, kad tik apsaugotų žmones nuo per riebių, per skanių ir per daug valgygmo.

Taigi, kaip matome, priartėjome (ar jau ir atėjome) į skirtingą pasaulį. Sekso rūpesčiai lyg ir pasibaigė, maisto — prasidėjo. Be rūpesčių ir bėdų, kaip matote, žmogus negyvensi šiame margame sviete...

P. Al.

EPITAFIJA ANTKAPYJE

"Aš sakiau Tau, brangioji, jog sergu, o tu — netikėjai!"

KAS PIRMAS PRADĖJO

Griežtai tėvo nubaustas, šešimetis Fernando klausia:

—Tėte, kai tu buvai mažas, senelis tave mušdavo!

—Taip.

—O kai senelis buvo mažas, tai jam taip pat kliūdavo nuo tėvo!

—Žinoma.

—O tavo seneliui nuo jo tėvo!

—Taip pat.

—Norėčiau žinoti, koks idiotas pradėjo pirmas!...

—Kas gi netrokšta, kad žmogus savo veikla tobulėtų ir švietų? Bet argi dėl to reikia laužyti kėdes?

Pr. Visvydas

—Kas gi netrokšta, kad žmogus savo veikla tobulėtų ir švietų? Bet argi dėl to reikia laužyti kėdes?

Pr. Visvydas

—Aš branginu nuoširdžius ieškojimus, bet negaliu pakęsti tokio meno, kur ant tuškos drobės kamputy pravesotos kelios druzelės, arba visa drobė užtepta vienu tonu, ar prikabinoti laikraščiai, puodai, motorai, o supresuotas automobilis, tai skulptūra.

Dail. A. Galdikar

—Su matematika rugių nesėsi ir nepiausi.

Vyt. Kasniūnas

—Mašina europiečiams yra susisiekimo priemonė.

Saulė Jautokaite

—Mano tėvas nebuvo pamišęs, bent jau per 30 metų, tačiau jis buvo negaltingas.

Svetlana Alilijevna,

Stalino dukte.

—Ko mes norime: Daugiau darbo ir namų ar daugiau laidotuvių? — Galime pasirinkti.

Chichester Clark,

Š. Airijos min. pirm.

—Ašrus liežuvis vienintelis dalykas, kuris nuolatiniu naudojimui aštrėja.

J. Wellington, Lond.